

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

DUBEN / KVĚTEN 2006

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK



CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2006

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie & Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz



INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již sedmáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejružnější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
www.cdk.cz/ipk, ipk@cdk.cz,
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805

PROFILY AUTORŮ



Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.



Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS



EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	II. Aktuální problémy	21
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	13	2.1 Budoucnost EU	21
1.1 Evropský parlament	13	Evropská ústava a připravovaný červnový summit	
Směrnice o bateriích	13	Evropské rady	21
Financování bezpečnostních opatření v letecké dopravě	13	Rozšiřování EU – Bulharsko a Rumunsko	23
Přenositelnost práv na doplňkovou penzi	14	2.2 Euro – rozšiřování eurozóny	24
Směrnice o optické radiaci	14	2.3 Financování EU	25
Směrnice týkající se zdravotních a nutričních požadavků pro označování potravin	15	Finanční perspektiva 2007 – 2013 a meziinstitucionální dohoda	25
1.2 Komise	16	2.4 Regionální politika	27
Úprava režimu kabotáže	16	2.5 Volný pohyb pracovních sil	27
Televize bez hranic	17	2.6 Zemědělství	28
Sociální služby obecného zájmu	17	Reforma vinného sektoru	28
Zelená kniha o transparentnosti	18	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	30
Vysoké ceny mezinárodního roamingu	19	IV. Volný pohyb pracovních sil k 1. květnu 2006	31
1.3 Rada	20	V. Slovníček	32
Směrnice o službách	20	VI. Schéma spolurozhodovací procedury	33

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Směrnice o bateriích

- Rada a EP 2. května v rámci dohodovacího řízení spolurozhodovací procedury dospěli ke shodě ve věci návrhu tzv. směrnice o bateriích. Norma začne platit v horizontu týdnů (po uveřejnění v Úředním věstníku EU) a členské státy budou mít dva roky na její implementaci. Do roku 2008 budou muset aplikovat komplexní systémy sběru použitých baterií, které se (paradoxně) budou týkat i dalších otázek souvisejících s produkcí a používáním baterií.
- *Další vývoj*
- Hodnocení normy ukazuje na její preskriptivní charakter a skutečnost, že navzdory označení „směrnice“ dává členským státům jen minimální prostor pro implementaci vlastních kroků při naplňování závazků, které byly v normě specifikovány. Směrnici o bateriích lze označit za vítězství spotřebitelské lobby a prohru výrobců a prodejců baterií, jimž novým předpisem vzniknou nové povinnosti.

Financování bezpečnostních opatření v letecké dopravě

- Dopravní výbor EP přijal 2. května zprávu k návrhu budoucího nařízení o bezpečnosti v letecké dopravě, které má nahradit platné nařízení 2320/2002. Jednoznačně z ní vyplynulo, že nejvíce sporným bodem bude způsob financování zamýšlených bezpečnostních opatření. „Základní úroveň zabezpečení“ by měla být financována společně jednotlivými členskými státy a cestujícími. Jakákoli další (národní) opatření by pak padala na vrub konkrétních leteckých dopravců, kteří by však byli oprávněni navyšovat ceny letenek pouze o jejich „skutečnou“ cenu (což by posuzovala Komise, nikoli samotné státy).
- *Legislativní pozadí a sporné body*
- V současnosti pro oblast financování bezpečnostních opatření v letecké dopravě neexistuje

jednotná evropská norma, což podle názoru EP narušuje fungování jednotného vnitřního trhu. Zcela opačného názoru je Rada, s níž EP o věci spolurozhoduje a která odmítá financování z veřejných zdrojů.

- *Obsah návrhu*
- Vedle způsobu financování se návrh věnuje i povinnosti států, letišť a leteckých společností předkládat (vzájemně uznávané) bezpečnostní programy a úpravě pravidel pro leteckou přepravu poštovních zásilek a zbraní.
- *Další vývoj*
- Řešení bezpečnosti v letecké dopravě (a zvláště pak financování) přijde na pořad Rady v průběhu roku. Lze čekat, že ministři dopravy se postaví zcela proti návrhům EP (ostatně už několikrát tento záměr signalizovali).

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

- Výbor pro zaměstnanost a sociální otázky se 8. května poprvé meritorně věnoval otázce přenositelnosti práv na doplňkovou penzi v rámci jednotného vnitřního trhu. Navzdory neexistující univerzální úpravě poslanci předložený návrh Komise odmítli, protože je podle nich v mnoha ohledech problematický – předpokládá celou řadu přechodných výjimek, je v mnoha směrech vágní a nevylučuje nezamýšlené důsledky.
- *Sporné body*
- Návrh je podle mnoha názorů v rozporu s principem subsidiarity a nebere v úvahu rozpočtové konsekvence zavedení „jednotné“ přenositelnosti. Existence velmi rozdílných penzijních systémů v jednotlivých členských státech (které jsou navíc v různých stádiích reformy) podle poslanců velmi znesnadňuje implementaci řešení, které by bylo ve svých důsledcích pro jednotlivé občany výhodné.

Směrnice o optické radiaci

- 5. dubna byla definitivně schválena dlouhodobě kontroverzní směrnice o optické radiaci (2006/25), která doplnila sadu norem o hluku, vibracích a elektromagnetickém poli a ochraně před nimi. Po třinácti letech, kdy byl poprvé zveřej-

něn příslušný návrh, mají nyní členské státy čtyři roky na to, aby směrnici implementovaly. Lhůta vyprší 27. dubna 2010.

- *Obsah směrnice*
- Norma se věnuje výhradně úpravě problematiky umělé optické radiace. Otázka přírodních zdrojů záření (tedy slunce) byla z návrhu vyňata v průběhu minulého roku, protože nebylo zřejmé, jakým způsobem danou záležitost „celoevropsky“ upravit.
- Směrnice má napomoci snížit míru škodlivé optické radiace a zajistit potřebná preventivní opatření. Odpovědnost přitom převezmou příslušní zaměstnavatelé.
- *Další vývoj*
- Formální přijetí směrnice žádný z dotčených aktérů nekomentoval. Obecně však platí, že jde o poměrně zásadní zásah do fungování velké části podniků, jimž kvůli implementaci směrnice vzniknou další náklady.

Směrnice týkající se zdravotních a nutričních požadavků pro označování potravin

- Na plenárním zasedání 16. května Evropský parlament přijal zprávu italské poslankyně Adriany Poli Bortone, která by měla směřovat k vytvoření návrhu na zpřísnění a především harmonizaci legislativních pravidel týkajících se v EU označování potravin s ohledem na ochranu spotřebitele, zdravotní požadavky a požadavky správné výživy.
- *Obsah legislativy*
- Směrnice by měla zavést společná pravidla pro označování potravin z hlediska nutriční hodnoty a obsahu, platná v rámci celé EU.
- *Sporné body a kritika*
- Znepokojení nad dalším zpřísněním legislativy na tomto poli již dali najevo zástupci průmyslových kruhů, kteří v další regulaci vidí nebezpečí inhibice a narušování volného trhu a konkurence v potravinářství a omezování výrobce, které ke zdravějšímu životu spotřebitelů stejně nepovede.
- *Legislativní pozadí*
- Návrh této legislativy Komise zveřejnila již v roce 2003. Od té doby představoval do určité míry kontroverzní téma v rámci rozhodovacího procesu.
- Kompromisní verze, kterou se poslanci EP zabývali v květnu, vznikla na základě zákulisního jednání představitelů EP a rakouského předsednictví, což je další z konkrétních důkazů skutečnosti, jak důležitým hráčem při vzniku legislativy EU je coby prostředník a jeden z tvůrců legislativních priorit předsednická země.

- *Další harmonizace na poli potravinářství*
- V rámci zpřísnění a slučování pravidel týkajících se nutričních nároků na potraviny nezůstali poslanci EP pouze u této směrnice, v rámci pléna přijali také zprávu, která by měla směřovat k harmonizaci pravidel platných v jednotlivých členských státech a týkajících se dodatečného obohacování potravin vitamíny a minerálními látkami (např. obohacování másla vitamínem A apod.).

1.2 Komise

Úprava režimu kabotáže

- Komise v dubnu oznámila, že plánuje modifikovat normy upravující tzv. kabotáž (provozování vnitrostátní nákladní dopravy ve státě, v němž dopravce nemá pobočku). Nová úprava by měla být ve formě legislativního návrhu představena na přelomu roku 2006 a 2007. Jejím primárním cílem bude podle Komise zjednodušit dosavadní předpisy a shrnout je do jedné normy.
- *Legislativní pozadí*
- V současnosti je režim kabotáže (a silniční nákladní dopravy obecně) upraven třemi nařízeními: 881/92 o licencích pro silniční nákladní přepravce, 3118/93 o kabotáži a 484/2002 o řídicích oprávněních. Z hlediska kabotáže je nejproblematictější ustanovení o možnosti dočasně poskytovat vnitrostátní nákladní dopravu i v zemi, kde daný dopravce nemá pobočku.
- *Další vývoj*
- V současnosti Komise pracuje na novém legislativním návrhu, který by měl inkorporovat nejen návrhy Francie, ale i další parametry, jež by měly ve výsledku vést k jasnějšímu vymezení pravidel kabotáže.
- Zainteresovaní aktéři se k otázce (do doby přípravy monitoringu) nevyjádřili. Z hlediska nově přistoupivší země je však nejdůležitější, že problematika kabotáže je upravena ve Smlouvě o přistoupení, a to podle formátu 2+2+1, což znamená, že v roce 2006 a 2008 dojde k přezkoumání restriktivních opatření ze strany starých členských států a v roce 2009 budou muset být všechna opatření omezující kabotáž zrušena.

Televize bez hranic

- V dubnu vystoupilo přes třicet britských televizních společností a poskytovatelů obsahu proti návrhu na revizi tzv. směrnice o televizi bez hranic. Jejich cílem je zabránit právní úpravě těch

oblastí, které současná norma nepokrývá (tzv. nelineární služby), a zajistit zdravé fungování mediálního trhu, které napomůže nejen jednotlivým poskytovatelům obsahu (operátorům), ale zároveň nabídne možnost širokého výběru i jednotlivci-uživateli.

- *Legislativní pozadí*
- V současnosti platná směrnice z roku 1989 podle komisařky Viviane Redingové neodpovídá aktuálnímu stavu, protože se radikálně změnily technologické podmínky a možnosti pro vysílání a poskytování audiovizuálního obsahu a tzv. lineární služby začaly být nahrazovány nelineárními.
- *Sporné body*
- Britští poskytovatelé obsahu, sdružení především ve skupině Intellect, argumentují tím, že lineární služby (klasické televizní vysílání) jsou z definice zcela odlišné od např. internetového obsahu, služeb video on demand apod., a proto vyžadují (pokud vůbec) jinou formu regulace.
- *Další vývoj*
- EP by se měl návrhem revize směrnice o televizi bez hranic zabývat v nejbližší době. V červnu by měla být přijata zpráva výboru pro kulturu a plénum by o návrhu mělo hlasovat pravděpodobně na konci roku (půjde o první čtení EP v rámci spolurozhodovací procedury).

Sociální služby obecného zájmu

- V průběhu druhé poloviny dubna byla na úrovni EU zahájena diskuse o budoucnosti tzv. sociálních služeb obecného zájmu, které byly v únoru při projednávání v EP vyřazeny ze seznamu služeb, na něž by se měla vztahovat připravovaná (obecná) směrnice o liberalizaci služeb. Navzdory proklamacím se vyloučením této kategorie ze seznamu liberalizovaných služeb nevyřešilo nic, a proto Komise zveřejnila rámcové komuniké. (Bylo očekáváno už před rokem, jeho zpoždění způsobila právě debata o směrnici o službách.)
- *Pozadí*
- Obecně se navrhuje řešení, které nebude plně regulatorní, ale zároveň neponechá veškerou aktivitu v dané oblasti trhu.
- *Komuniké Komise*
- Komise zveřejnila 26. dubna komuniké, v němž shrnuje situaci na poli sociálních služeb v EU a jednotlivých členských státech a rámcově navrhuje, jakým způsobem by se měly v budoucnu provést v daném sektoru změny. Žádná konkrétní ustanovení v textu nejsou, sama Komise přiznává, že jde pouze o „první krok“.

- *Sporné body*
- Je otázkou, jakým způsobem bude možné smířit „sociální misi“ Komise se zásadami jednotného vnitřního (principiálně volného) trhu.
- Sporným bodem bude i samotná definice sociálních služeb obecného zájmu. Sice spadají do kategorie tzv. služeb obecného ekonomického zájmu, nicméně jejich vymezení mají v kompetenci jednotlivé členské státy, které pouze musejí zajistit „naplňování cílů a principů definovaných EU“.
- V neposlední řadě je potřeba připomenout skutečnost, že sociální služby jsou otázkou úzce spjatou s kompetencemi národních států.
- *Reakce aktérů*
- Na většinu uvedených výtek upozornili i relevantní aktéři – poskytovatelé sociálních služeb a sociální partneři. Obecně lze říci, že aktivita Komise na poli sociálních služeb přichází pozdě a v nedostatečné podobě.

Zelená kniha o transparentnosti

- Komise 3. května zveřejnila dlouho očekávanou Zelenou knihu o transparentnosti. Měla by mj. rozproudit debatu o průhlednosti rozhodování institucí EU, fungování strukturálních fondů a především působení lobbistických skupin na evropské úrovni. Konzultace (zahájená v den publikace dokumentu) bude trvat do 31. července.
- *Pozadí*
- Názory na to, zda lobbying regulovat, nebo ne, se liší. Podle některých členů Komise by měla být tato profese minimálně „certifikována“ a prohřešky proti předepsaným pravidlům by měly být postihovány.
- *Obsah*
- Odpovědný komisař Kallas navrhuje „smířlivější“ postoj – dobrovolnou registraci, s níž rámcově souhlasí i velká část lobbistů. Dobrovolná registrace by měla probíhat přes internet (zainteresované subjekty by uvedly, koho reprezentují, své pole působnosti a finanční pozadí, a Komise by s nimi přednostně komunikovala ve věci svých legislativních návrhů).
- *Reakce aktérů*
- Lobbistické organizace sdružené v organizaci Alter-EU (mj. Federace evropských novinářů, Greenpeace) považují Kallasovy kroky za nedostatečné a s argumentem, že „lobbying je veřejný problém“, požadují povinnou registraci lobbistických organizací a legislativně upravené sankce za porušení předepsaných pravidel.
- Proti tomuto názoru stojí organizace SEAP (Society of European Affairs Professionals) a EP-ACA (European Public Affairs Consultancies

Association). Obě se staví za dobrovolnou registraci lobbistů a minimální ingerenci ze strany institucí EU.

- *Další vývoj*
- Navzdory poměrně živé debatě o transparentnosti, resp. regulaci lobbingu v EU lze po ukončení oficiálních konzultací očekávat spíše jen malé změny.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

- S blížícím se koncem veřejné konzultace týkající se vysokých cen mezinárodního roamingu se dotčení operátoři začátkem května rozhodli apelovat na Komisi, aby zastavila svůj plán prezentovat legislativní návrh, který by zasahoval do zaběhnutých tržních mechanismů, jimiž se mobilní telefonie řídí.
- *Reakce aktérů*
- Dva největší evropské mobilní operátoři – T-Mobile a Vodafone –, kteří působí i na českém trhu, se zúčastnili veřejného slyšení, jež se v dané věci konalo 4. května v EP. Kritizovali Komisi za to, že ignoruje postupné snižování cen roamingových hovorů a že doposud nepředložila zprávu o tom, jakým způsobem a do jaké míry by zamýšlená legislativa pozměnila současný trh s mobilními službami. Oba operátoři se obávají, že regulace ze strany Komise bude mít kontraproduktivní výsledky.
- *Další vývoj*
- Komise na uvedené výtky nijak nereagovala. Komisařka Redingová už několikrát dala najevo, že v současné době je už jakákoli snaha operátorů o změnu zbytečná, čímž fakticky popřela význam veřejné konzultace. (Navzdory tomu však Vodafone 8. května přislíbil snížit ceny roamingu do dubna 2007 o 40% a ostatní operátoři jej následovali.)

1.3 Rada

Směrnice o službách

- Rada pro volnou soutěž se na svém neformálním zasedání ve dnech 21.–22. dubna věnovala mj. i revidovanému návrhu směrnice o liberalizaci služeb.
- *Postoj Rady*
- Obecně mezi členskými státy krystalizují dvě pozice. Zastánců širší a účinnější liberalizace (kteří stojí v opozici k názoru EP) je většina. Patří mezi ně především nové členské státy společně s Velkou Británií a Nizozemskem. Proti

nim (a za názor EP) se staví zejména Belgie a Francie.

- *Další vývoj*
- Na schůzce na konci dubna byl vysloven optimistický předpoklad, že Rada přijme návrh směrnice o službách do června a EP ve druhém čtení na podzim s tím, že norma by mohla začít platit od začátku příštího roku.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Evropská ústava a připravovaný červnový summit Evropské rady

- Zprávy přicházející z evropských institucí naznačují, že po „vyřešení“ otázky finanční perspektivy pro roky 2007–2013 by dominantním tématem červnového summitu Evropské rady měla být budoucnost evropské ústavy. Toto téma výrazně prosazuje jako hlavní bod červnové agendy rakouské předsednictví.
- *Snahy o změny i bez přijetí euroústavy*
- Znepokojují některé návrhy akcentované v poslední době jak Komisí, tak např. Francií, aby i bez ratifikace Ústavy byly do legislativní praxe prosazeny některé kontroverzní změny.
- *Oblast justice a vnitra*
- První skupina změn, které by někteří představitelé institucí EU chtěli prosadit i bez přijetí euroústavy se týká zejména hlasovacích postupů. Komise i zástupci Francie v Radě se během posledního měsíce několikrát vyjádřili pro to, aby v oblastech, které zůstaly v rámci třetího mezivládního pilíře (tam, kde neplatí legislativní monopol Komise a legislativa bývá schvalována nikoli QMV, ale jednomyslností), tedy Justice a zbytkové části Vnitra, bylo hlasování jednomyslností nahrazeno QMV.
- *Společná zahraniční a bezpečnostní politika*
- Další oblastí, v níž zástupci EU (včetně předsedy Komise Barrosa) v posledních měsících intenzivně debatují o tom, jak některé obsahové a procesní změny navrhované Ústavou prosadit i bez nástrojů Ústavy, je společná zahraniční a bezpečnostní politika.
- Červnový summit Evropské rady by měl proto diskutovat také o tom, jak posílit roli EU v oblasti společné zahraniční politiky i bez euroústavy a společného ministra zahraničí.
- Komise má 24. května prezentovat sadu konkrétních návrhů, které se mají týkat posílení EU

v oblasti SZBP. V této snaze přitom může opět počítat především s podporou Francie.

Rozšiřování EU – Bulharsko a Rumunsko

- Na 16. května posunula Komise publikaci klíčové hodnotící zprávy, která měla rozhodnout o tom, zda jsou Bulharsko a Rumunsko skutečně připraveny na vstup do EU k 1. lednu 2007.
- *Legislativní a negociační pozadí*
- Z otázky, která byla dlouhou dobu prezentována jako spíše jasná věc, se v první polovině roku 2006 stalo poměrně kontroverzní téma, které rozděluje Komisi a vyvolává rozladění na rumunské a bulharské straně. Poté co byly uzavřeny přístupové rozhovory, podepsány přístupové smlouvy a rozhodnuto o datu dalšího rozšíření, se v březnu 2006 vyjádřil poměrně překvapivě rezervovaně komisař pro rozšíření Oli Rehn, který kritizoval zaostávání právní reality za procesem poměrně rychlého přejímání norem *acquis communautaire* v těchto dvou balkánských zemích. Oba státy byly přitom (i z úst komisaře Rehna) často chváleny za to, jak postupuje jejich příprava na vstup, právě z hlediska implementace komunitárního práva.
- *Ambivalentní pozice EU*
- Rehn ve svém březnovém prohlášení zdůrazňoval, že považuje za klíčovou podmínku k tomu, aby mohly oba státy vstoupit, důsledné provedení reformy justičního systému, a to zejména v bulharském případě. Komise proto ohlásila, že se k připravenosti obou zemí vyjádří až 16. května, ve hře bylo několik variant.
- *Rozhodnutí Komise*
- Komise se rozhodla pro kompromisní variantu, která řešení odkládá. V jejím rámci nevyloučila přijetí obou zemí 1. ledna 2007, současně však stanovila několik poměrně striktních podmínek, které musí oba státy ještě splnit, v případě Rumunska byly konstatovány 4 přetrvávající „krizové body“, v případě Bulharska 6, a to především ve zmiňovaných problémových oblastech justice a administrace financí ze strukturálních fondů, v případě obou zemí se jedná i o daňové otázky. Konečné rozhodnutí, zda se jim to podařilo, má padnout na podzim 2006.

2.2 Euro – rozšiřování eurozóny

- 16. květen nebyl pouze dnem, v němž měla Komise vydat své rozhodnutí, jak naloží se snahou Rumunska a Bulharska vstoupit do EU k 1. lednu 2007, v tento den měla vydat také

své stanovisko ke vstupu Slovinska a Litvy do eurozóny, tedy k tomu, že oba tyto státy přijmou k 1. lednu 2007 společnou měnu euro.

- *Postoj Komise k rozšiřování eurozóny – změny rétoriky*
- Komise tlačena některými členskými státy – členy eurozóny a v poslední době i Výborem EP pro ekonomické a měnové otázky, podobně jako v případě rozšiřování EU o nové členy částečně mění rétoriku a dává najevo, že nelze rozšiřování eurozóny brát pouze jako symbol, ale také jako proces, který vyžaduje co nejpřesnější plnění stanovených kritérií.
- Z Výboru pro ekonomické a měnové otázky EP (prostřednictvím zprávy jejího poslance Wenera Langena) i z Komise přitom již vícekrát zaznívaly hlasy, že by EU neměla opakovat „benevolentní“ přístup, který uplatnila při zavedení eura a pozdějším přijetí Řecka a trvat tentokrát na co nejpřísnějším a dlouhodobém plnění konvergenčních kritérií. Některé argumenty dokonce zdůrazňovaly, že stávající 4 konvergenční kritéria nejsou nejlepším indikátorem skutečné připravenosti kandidátských států na přijetí eura.
- *Rozhodnutí Komise*
- Právě na kritériu míry inflace ztroskotala nyní kandidatura Litvy, zatímco Slovinsko vykazovalo meziroční míru inflace 2,3% a Komise i ECB tedy 16. května jeho vstup do eurozóny k 1. lednu 2007 schválily, Litva byla s meziroční mírou inflace 2,7% odmítnuta, není však vyloučeno, že k 1. lednu 2008 již euro bude moci přijmout, pokud napraví své plnění zmíněného konvergenčního kritéria a pokud do té doby nebudou kritéria změněna či doplněna.

2.3 Financování EU

Finanční perspektiva 2007 – 2013 a meziinstitucionální dohoda

- Tentokrát bez velkého zájmu médií (na rozdíl od lednového plenárního zasedání EP) se očekává 17. května na plenárním zasedání EP schválení dokumentu, kvůli němuž se několik měsíců hovořilo o krizi v rámci EU – meziinstitucionální dohody, která zaštiťuje finanční perspektivu pro roky 2007–2013.
- *Legislativní a negociační pozadí*
- Významným zákulisním mediátorem se stalo rakouské předsednictví, které až do dubna vedlo několik jednání „triády“, v jejímž rámci zasedali zástupci Komise, vedení a frakcí EP a právě rakouského předsednictví. V rámci těchto neve-

řejných rozhovorů se nakonec podařilo 4. dubna dospět k dohodě o přijatelné podobě nové meziinstitucionální smlouvy, s níž se ztotožňuje Rada a s největší pravděpodobností ji přijme i EP.

- *Obsah finanční perspektivy a nové meziinstitucionální dohody*
- Kompromisní podoba finanční perspektivy počítá pro sedmileté období v závazcích s alokací částky ve výši cca 868 mld. euro (tj. 1,048 % GNI EU), dochází tedy oproti původní britské variantě k navýšení rezerv, které by měly být čerpány v mimořádných a často ad hoc případech, v reálných platbách se totiž počítá s částkou 820,8 mld. euro, která udržuje rozpočet EU v mezích 1 % GNI EU.
- Tato podoba finanční perspektivy tak, jak je předkládána k meziinstitucionální dohodě tedy de facto částečně vychází vstříc oběma někdejšími spornými stranami, jak „gangu šesti“ čistých plátců, kteří požadovali udržení rozpočtového stropu v hranici 1 % GNI EU, tak částečně i těm činitelům (Komise, členské státy, které počítají spíše s příjmy z rozpočtu EU – někteří noví členové a ti starší členové, kteří se obávají o ztrátu nároku na finance ze strukturálních fondů), kteří požadovali navýšení rozpočtového stropu.
- *Předběžný návrh rozpočtu pro rok 2007*
- Konec patové situace obklopující finanční perspektivu pro roky 2007–2013 a meziinstitucionální dohodu umožnil Komisi také připravit a prezentovat rozpočet pro první rok nové finanční perspektivy, rok 2007.

2.4 Regionální politika

- V souvislosti s dokončením přípravy nové finanční perspektivy a meziinstitucionální dohody, která má zajistit její implementaci, se Rada ministrů počátkem května zabývala novou legislativou týkající se parametrů čerpání financí ze strukturálních fondů, včetně Fondu kohezního.
- *Obsah nové směrnice*
- Rada 5. května hlasovala o návrhu Komise, který byl inovativní právě v oblasti způsobilosti členských zemí a jejich regionů čerpat dostupné finance.
- V oblasti Kohezního fondu zůstalo nezměněno základní pravidlo, že k čerpání prostředků z něho jsou oprávněny všechny regiony, jejichž HDP zaostává za 90 % průměru HDP EU-25. Po rozšíření ztrácí nárok na tyto prostředky Španělsko, podařilo se mu však vyjednat, že nedojde k nárazovému odebrání tohoto nároku počínaje rokem

2007, ale že v počátečních letech nové finanční perspektivy bude ještě mít nárok na určité procento prostředků, které čerpal v roce 2006.

- Prostředky Kohezního fondu mají být majoritně určeny na infrastrukturu a především podporu transevropských sítí propojujících různé státy EU, a též na oblast životního prostředí a udržitelného rozvoje, daný stát (respektive region) s prostředky tedy nemůže naložit zcela podle svých představ a především – získá je pouze na základě úspěšných projektů, které vyhovují také naznačeným prioritám.
- Za pozornost stojí i skutečnost, že Rada dala v rámci směrnice pravomoc Komisi pozastavit vyplácení prostředků z Kohezního fondu v případě, že daný stát výrazně překročí míru dluhu veřejných financí.

2.5 Volný pohyb pracovních sil

- 1. května uplynuly dva roky od posledního rozšíření EU. Zároveň došlo k přezkoumání přechodného období na volný pohyb pracovních sil, které uplatňují tzv. staré členské státy (EU-15) vůči novým členským zemím vyjma Malty a Kypru (EU-8). K Irsku, Švédsku a Velké Británii, které neuplatňují žádné restriktce již od 1. května 2004, se 1. května 2006 přidalo Řecko, Španělsko, Portugalsko a Finsko (ze zemí EHP Island). K další modifikacím dojde nejpozději k 1. květnu 2009 s tím, že přechodné období ve zbývajících zemích skončí nejpozději 30. dubna 2011. (Aktuální situaci na poli volného pohybu pracovních sil s výhledem do budoucna shrnuje tabulka v části IV.)
- Zrušení přechodného období na volný pohyb pracovních sil v Řecku, Španělsku, Portugalsku, Finsku a na Islandu a náznaky „flexibilnějšího režimu“ v Belgii, Francii, Itálii a Lucembursku jsou jednoznačně pozitivní, nicméně z hlediska ČR je klíčové především otevření pracovních trhů v Německu a Rakousku. Obě země však nejenže oznámily, že své restriktce budou uplatňovat minimálně do roku 2009, ale hodlají na svém území (minimálně stejně dlouho, spíše však až do roku 2011) omezovat i svobodné poskytování některých služeb (např. stavebnictví, čištění budov a zařízení, dekorace interiérů, sociální a zdravotnické služby).
- Komisař Špidla označil vývoj po 1. květnu 2006 za pozitivní a vyjádřil naději, že postupně bude volný pohyb osob uplatňován bez jakýchkoli omezení (i dříve než v roce 2011). Naproti tomu zástupci Polska vyjádřili z posledního vývoje

zklamání. Paradoxně však nikoli z pomalého postupu při uvolňování restrikcí, ale z „odlivu mozků“ z Polska.

2.6 Zemědělství

Reforma vinného sektoru

- O reformě organizovaného trhu s vínem v rámci EU se hovoří již delší dobu, v květnu 2006 však komisařka Boelová oficiálně oznámila začátek příprav reformy.
- *Legislativní a politické pozadí*
- Poté, co byla v únoru po zdlouhavých peripetích přijata kontroverzní reforma cukerního pořádku, zůstává společný trh s vínem jedním z mála odvětví, které nebylo zasaženo reformami CAP. I z toho důvodu se EU často dostává do sporů s konkurenčními ekonomikami v rámci WTO a WTO ji tlačí k reformě tohoto značně regulovaného systému a k otevírání evropského trhu i jiným producentům. EU to prozatím řeší uzavíráním bilaterálních dohod s dalšími partnery v rámci globálního trhu s vínem, tlak na systémovou reformu je ale velký i vzhledem k rozpočtovým prostředkům, které jsou na tuto oblast v rámci podpor každoročně vydávány.
- *CAP a české vinařství*
- Z hlediska českého vinařství znamenal značný problém již vstup do EU, který přinesl nejen známý zákaz podpory vysazování nových vinic

na ploše přesahující 2% plochy osázené před 1. květnem 2004, ale také novou realitu týkající se podpor v EU.

- Noví členové se museli smířit s tím, že EU vzhledem k tlaku světového trhu i ve snaze do určité míry chránit tradiční evropské výrobce vína, dotlačně podporuje v nových členských zemích spíše než produkci vína restrukturalizaci vinic, vyklučení, případně intervenci, která v případě nadúrody zajistí, aby byla vinná produkce využita jiným způsobem (nikoli potravinářským), což je ovšem také finančně nemálo náročné.
- *Možné důsledky reformy*
- Komise prozatím v oblasti možné reformy vinného sektoru nevydala konkrétní legislativní návrh, komisařka pro zemědělství Boelová pouze oznámila, že k reformě systému podpor dojde, přičemž souhlasí s tím, aby se do přípravy reformy zapojila i lobbyistická organizace CEEV (Výbor evropského vinného průmyslu), která sdružuje 24 národních organizací vinařů, převažují zde ovšem organizace ze starších členských států, je proto třeba sledovat (podobně jako v případě reformy cukerního pořádku), aby reforma vinného sektoru neměla výrazně asymetrický charakter.

Alarmující jsou již některá vyjádření Komise o tom, že pod tlakem WTO by zřejmě měla EU přehodnotit přebytky ve vinařské produkci, plánuje proto snížit výrobu vína v rámci EU tím způsobem, že ze stávajících 3,5 mil. ha půdy osázené vinicemi by cca 400 000 ha mělo být využíváno jiným způsobem.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Směrnice o bateriích

Rada a EP 2. května v rámci dohodovacího řízení spolurozhodovací procedury dospěli ke shodě ve věci návrhu tzv. směrnice o bateriích. Norma začne platit v horizontu týdnů (po uveřejnění v Úředním věstníku EU) a členské státy budou mít dva roky na její implementaci. Do roku 2008 budou muset aplikovat komplexní systémy sběru použitých baterií, které se (paradoxně) budou týkat i dalších otázek souvisejících s produkcí a používáním baterií.

Obsah směrnice

Co se týče samotného sběru, do roku 2012 bude po státech vyžadováno sesbírání minimálně 25 % použitých baterií, do roku 2016 pak 45 %. Podle Komise jde o realistická čísla, neboť v šesti zemích (Belgie, Švédsko, Německo, Francie, Nizozemsko, Rakousko), které na základě směrnice 91/157 sběr provádějí už nyní, je uvedených hodnot dosahováno již v současnosti. (O existenci diametrálně odlišné situace v jiných členských státech Komise nereferovala.)

Podle směrnice bude potřeba sesbírané baterie rovněž recyklovat. Norma stanovuje následující cíle: recyklaci 65 % baterií a akumulátorů s přídavkem olova, 75 % niklkadmiových článků a 50 % ostatních druhů. Baterie s přídavkem rtuti a kadmia větším než 0,0005 %, resp. 0,0002 % budou (až na některé výjimky) zakázány. Prodejci budou od roku 2008 povinně provozovat (pro spotřebitele) bezplatná sběrná stanoviště pro použité baterie, přičemž budou povinni o tom náležitě informovat. Od roku 2009 budou muset být všechny baterie viditelně označeny údajem o jejich kapacitě a všichni výrobci budou povinni se pro produkci baterií registrovat (procedura bude na žádost EP podobná ve všech státech EU). Krom toho budou výrobci spotřebičů muset uvádět na trh jen takové produkty, které umožní snadnou výměnu baterií (mělo by se tím zabránit tomu, aby byly spotřebiče po spotřebování kapacity baterie vyhazovány).

Možnost výjimek

EP obecně (navzdory názoru Rady) prosazoval v legislativním procesu koherentní a jednotnou normu, která by umožňovala jen minimum výjimek ze zavedených pravidel. Nakonec bylo umožněno pouze to, aby malé a střední podniky (SMEs) byly zbaveny povinnosti registrace, nicméně pouze na reciproční bázi (v opačném případě by byl daný krok považován za nepřípustnou státní intervenci).

Další vývoj

Hodnocení normy ukazuje na její preskriptivní charakter a skutečnost, že navzdory označení „směrnice“ dává členským státům jen minimální prostor pro implementaci vlastních kroků při naplňování závazků, které byly v normě specifikovány. Směrnici o bateriích lze označit za vítězství spotřebitelské lobby a prohru výrobců a prodejců baterií, jimž novým předpisem vzniknou nové povinnosti.

Náklady vzniknou i členským státům, protože schválená norma je typickým příkladem regulatorního opatření, které – navzdory svému přijetí na úrovni EU – přenáší implementační náklady na úroveň jednotlivých zemí a nezatěžuje tak rozpočet EU. Komise přijetí směrnice přivítala.

Financování bezpečnostních opatření v letecké dopravě

Dopravní výbor EP přijal 2. května zprávu k návrhu budoucího nařízení o bezpečnosti v letecké dopravě, které má nahradit platné nařízení 2320/2002. Jednoznačně z ní vyplynulo, že nejvíce sporným bodem bude způsob financování zamýšlených bezpečnostních opatření. „Základní úroveň zabezpečení“ by měla být financována společně jednotlivými členskými státy a cestujícími. Jakákoli další (národní) opatření by pak padala na vrub konkrétních leteckých přepravců, kteří by však byli oprávněni navyšovat ceny letenek pouze o jejich „skutečnou“ cenu (což by posuzovala Komise, nikoli samotné státy).

Legislativní pozadí a sporné body

V současnosti pro oblast financování bezpečnostních opatření v letecké dopravě neexistuje jednotná evropská norma, což podle názoru EP narušuje fungování jednotného vnitřního trhu. Zcela opačného názoru je Rada, s níž EP o věci spolurozhoduje a která odmítá financování z veřejných zdrojů.

Komise se přiklání spíše k názoru poslanců, nicméně nepovažuje připravovanou normu za vhodnou platformu pro řešení daného problému – financování bezpečnostních opatření by měla podle Komise řešit separátní norma.

Obsah návrhu

Vedle způsobu financování se návrh věnuje i povinnosti států, letišť a leteckých společností předkládat (vzájemně uznávané) bezpečnostní programy a úpravě pravidel pro leteckou přepravu poštovních zásilek a zbraní.

EP také požaduje, aby dodržování nařízení bylo pravidelně kontrolováno a aby každé letiště bylo prověřováno minimálně každé čtyři roky. Pro vzájemnou výměnu názorů Komise a dotčených aktérů by měla být při Komisi zřízena poradní skupina, která by sloužila jako diskusní fórum při implementaci opatření, stanovených v nařízení.

Další vývoj

Řešení bezpečnosti v letecké dopravě (a zvláště pak financování) přijde na pořad Rady v průběhu roku. Lze čekat, že ministři dopravy se postaví zcela proti návrhům EP (ostatně už několikrát tento záměr signalizovali).

Další projednávání návrhu je spíše nejisté. Zkušenost s podobnými normami je taková, že buď nepřinášejí očekávanou změnu, nebo nejsou nakonec vůbec přijaty.

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

Výbor pro zaměstnanost a sociální otázky se 8. května poprvé meritorně věnoval otázce přenositelnosti práv na doplňkovou penzi v rámci jednotného vnitřního trhu. Navzdory neexistující univerzální úpravě poslanci předložený návrh Komise odmítli, protože je podle nich v mnoha ohledech problematický – předpokládá celou řadu přechodných výjimek, je v mnoha směrech vágní a nevylučuje nezamýšlené důsledky.

Legislativní pozadí

Komise návrh příslušné směrnice zveřejnila 20. října 2005. Je založen na člancích 42 a 94 Smlouvy o založení ES a týká se výhradně doplňkových dů-

chodových schémat. Otázka standardních důchodů je na komunitární úrovni koordinována už od roku 1971. Cílem návrhu je zajistit, aby při změně zaměstnání a přesunu do jiné země nezanikala práva na doplňkovou penzi.

Sporné body

Návrh je podle mnoha názorů v rozporu s principem subsidiarity a nebere v úvahu rozpočtové konsekvence zavedení „jednotné“ přenositelnosti. Existence velmi rozdílných penzijních systémů v jednotlivých členských státech (které jsou navíc v různých stádiích reformem) podle poslanců velmi znesnadňuje implementaci řešení, které by bylo ve svých důsledcích pro jednotlivé občany výhodné.

Další vývoj

Standardní projednávání v EP se očekává 5. října. Návrh podléhá spolurozhodovací proceduře s tím, že Rada musí v tomto případě rozhodovat jednomyslně. Diskuse o konkrétních parametrech návrhu lze čekat až po prázdninách.

Směrnice o optické radiaci

5. dubna byla definitivně schválena dlouhodobě kontroverzní směrnice o optické radiaci (2006/25), která doplnila sadu norem o hluku, vibracích a elektromagnetickém poli a ochraně před nimi. Po třinácti letech, kdy byl poprvé zveřejněn příslušný návrh, mají nyní členské státy čtyři roky na to, aby směrnici implementovaly. Lhůta vyprší 27. dubna 2010.

Obsah směrnice

Norma se věnuje výhradně úpravě problematiky umělé optické radiace. Otázka přírodních zdrojů záření (tedy slunce) byla z návrhu vyňata v průběhu minulého roku, protože nebylo zřejmé, jakým způsobem danou záležitost „celoevropsky“ upravit.

Poté již směrnice ztratila mnohé ze svého „náboje“ a legislativní proces probíhal prakticky bez zájmu (byť v prosinci 2005 proběhla složitá konciliační procedura mezi Radou a EP).

Směrnice má napomoci snížit míru škodlivé optické radiace a zajistit potřebná preventivní opatření. Odpovědnost přitom převezmou příslušní zaměstnavatelé.

Norma specifikuje minimální standardy, které mohou jednotlivé členské státy dále zpřísnit. Zaměstnavatelé budou povinni vést u každého zaměstnance (tam, kde to je relevantní) záznamy o způsobu a délce vystavení optické radiaci. V případě, že bude existo-

vat riziko překročení stanovených mezních hodnot, bude zaměstnavatel povinen provést nezbytná reorganizační opatření. Zaměstnanci by měli na základě směrnice získat právo na potřebné informace, konzultace a lékařská vyšetření.

Další vývoj

Formální přijetí směrnice žádný z dotčených aktérů nekomentoval. Obecně však platí, že jde o poměrně zásadní zásah do fungování velké části podniků, jimž kvůli implementaci směrnice vzniknou další náklady.

Co se týče zaměstnanců, ti mohou očekávat (alespoň formálně) vyšší stupeň ochrany zdraví při práci (nicméně není jasné, zda se nakonec dané „právo“ neukáže jako kontraproduktivní). Komise přislíbila vydat dokument, který by jednoznačně shrnul požadavky, které ze směrnice plynou. Požaduje však, aby členské státy každých pět let podávaly zprávu o implementaci normy.

Směrnice týkající se zdravotních a nutričních požadavků pro označování potravin

Na plenárním zasedání 16. května Evropský parlament přijal zprávu italské poslankyně Adriany Poli Bortone, která by měla směřovat k vytvoření návrhu na zpřísnění a především harmonizaci legislativních pravidel týkajících se v EU označování potravin s ohledem na ochranu spotřebitele, zdravotní požadavky a požadavky správné výživy.

Obsah legislativy

Směrnice by měla zavést společná pravidla pro označování potravin z hlediska nutriční hodnoty a obsahu, platná v rámci celé EU.

Rozhodnutí EP přivítal komisař pro zdraví a ochranu spotřebitele Kyprianou, který se v poslední době výrazně angažuje v posilování boje proti obezitě v rámci EU, podporuje v této oblasti dokonce rozvoj transatlantické platformy, která by v boji proti obezitě přivedla ke spolupráci USA a EU. Podle jeho vyjádření zpřísnění legislativy a regulace v této oblasti povede ke zvýšení ochrany spotřebitele a jeho informovanosti o obsahu potravin a zabrání v tomto směru klamání zákazníka. Nová pravidla by totiž měla mimo jiné ukládat výrobcům povinnost zdůrazňovat na obalech nejen pozitivní vlastnosti svého výrobku (např. nízký obsah tuku), ale „přiznávat“ i ty negativní, nebo zakazovat zdůrazňování pozitivních zdravotních účinků daného potravinářského produktu. Výrobce navíc musí na základě dokladů o provedené odborné expertíze svých produk-

tů doložit, že je oprávněn na obalu inzerovat právě tyto vlastnosti svého výrobku. Nová legislativa nemá vést k zakázání výrobku, jehož obal by „klamavě“ informoval spotřebitele, výrobce bude pouze nucen obal změnit, nebude mu povoleno prodávat zboží v obalu, který je v rozporu s požadavky nové směrnice. To vše ovšem na straně výrobce bude znamenat vynaložení nemalých nákladů, což bude mít citelné následky především pro malé producenty.

Sporné body a kritika

Znepokojení nad dalším zpřísněním legislativy na tomto poli již dali najevo zástupci průmyslových kruhů, kteří v další regulaci vidí nebezpečí inhibice a narušování volného trhu a konkurence v potravinářství a omezování výrobce, které ke zdravějšímu životu spotřebitelů stejně nepovede.

Skutečností je, že v posledních letech vzniká v rámci institucí EU velké množství legislativy a nových či zpřísnujících regulačních norem, které vznikají právě za účelem posílení ochrany spotřebitele. Výraznou pozornost, kterou EU věnuje této oblasti dokládá i skutečnost, že v rámci lobbyistických skupin, které značně ovlivňují vznik i podobu legislativních návrhů v rámci institucionální struktury EU, v posledních letech roste význam a vliv skupiny BEUC která sdružuje právě organizace věnující se ochraně spotřebitele. Odpůrci tohoto trendu z řad výrobců naopak o tomto jevu hovoří jako o nové skupině netarifních omezení volného trhu (jednotný trh nesmí být narušován celními bariérami ani opatřeními se stejným účinkem jako clo, regulační legislativa vznikající za účelem ochrany spotřebitele, případně životního prostředí či zdraví pracovníků v řadě oblastí, nejen v potravinářství, ale i v elektrotechnice, dopravním průmyslu či farmaceutické výrobě, však podle těchto kritiků může mít podobné inhibující účinky vůči volnému trhu a hospodářské soutěži jako celní bariéry).

Kritikové vzniku nových regulačních předpisů na poli ochrany spotřebitele poukazují také na nepřipustný efekt „Velkého bratra“, který explicitně určuje spotřebiteli, jaké produkty konzumovat, které přednostně a které raději vůbec, aniž by toto rozhodnutí ponechával na jeho zdravém rozumu.

Někteří odpůrci z řad poslanců EP (např. nizozemský liberál Jules Maaten) upozorňovali dokonce na kontraproduktivitu této normy, která by např. výroci pečiva dovolovala nabízet celozrnný chléb v obale zdůrazňujícím jeho kvality pouze pod podmínkou, že předloží výsledky odborné expertízy a příslušný certifikát. Tento postup by tedy mohl vést ve výsledku spíše k omezování nabídky zdravích prospěšných

produktů, zvyšovat byrokratizaci, navyšovat náklady producentů a pokračovat ve snaze EU podrobovat v rámci vnitřního trhu a produkce maximum oblastí harmonizovaným pravidlům autorizace a certifikace.

Legislativní pozadí

Návrh této legislativy Komise zveřejnila již v roce 2003. Od té doby představoval do určité míry kontroverzní téma v rámci rozhodovacího procesu.

Kompromisní verze, kterou se poslanci EP zabývali v květnu, vznikla na základě zákulisního jednání představitelů EP a rakouského předsednictví, což je další z konkrétních důkazů skutečnosti, jak důležitým hráčem při vzniku legislativy EU je coby prostředník a jeden z tvůrců legislativních priorit předsednická země. Pokud návrh ještě formálně odsouhlasí kvalifikovanou většinou ministrů členských zemí v rámci Rady pro zdraví a ochranu spotřebitele na podzim 2006, měla by nová legislativa vstoupit v platnost. Na implementaci nových nutričních pravidel, na jejichž základě budou potravinářské produkty v EU nově označovány, by pak měly členské státy 2 roky, po tu dobu budou platit ještě dosavadní, nezharmonizovaná pravidla označování potravin.

Další harmonizace na poli potravinářství

V rámci zpřísňování a slučování pravidel týkajících se nutričních nároků na potraviny nezůstali poslanci EP pouze u této směrnice, v rámci pléna přijali také zprávu, která by měla směřovat k harmonizaci pravidel platných v jednotlivých členských státech a týkajících se dodatečného obohacování potravin vitamíny a minerálními látkami (např. obohacování másla vitamínem A apod.).

Tato legislativa by měla podle jejích tvůrců naopak ulehčit pohyb některých potravinářských výrobků na vnitřním trhu a zabránit situaci, kdy některé členské státy nepovolují prodej určitého výrobku na svém trhu proto, že nevyhovuje jejich pravidlům v této dílčí oblasti aditiv. Přejícné období pro povinnou implementaci této legislativy by opět mělo být v rámci celé EU dvouleté.

1.2 KOMISE

Úprava režimu kabotáže

Komise v dubnu oznámila, že plánuje modifikovat normy upravující tzv. kabotáž (provozování vnitrostátní nákladní dopravy ve státě, v němž dopravce nemá pobočku). Nová úprava by měla být ve formě legislativního návrhu představena na přelomu roku 2006 a 2007. Jejím primárním

cílem bude podle Komise zjednodušit dosavadní předpisy a shrnout je do jedné normy.

Legislativní pozadí

V současnosti je režim kabotáže (a silniční nákladní dopravy obecně) upraven třemi nařízeními: 881/92 o licencích pro silniční nákladní přepravce, 3118/93 o kabotáži a 484/2002 o řídicích oprávněních. Z hlediska kabotáže je nejproblematictější ustanovení o možnosti dočasně poskytovat vnitrostátní nákladní dopravu i v zemi, kde daný dopravce nemá pobočku.

Pojem „dočasný“ byl a je v jednotlivých státech EU interpretován různě, což vedlo a vede (např. ve Francii, Velké Británii a Itálii) ke specifikaci dalších podmínek, které poskytování vnitrostátní nákladní dopravy (a v širším slova smyslu volnou soutěž na tomto poli) znesnadňují. Z hlediska vnitrostátní nákladní dopravy tak v EU fakticky (navzdory unijním předpisům) existuje pětadvacet minimálně propojených národních trhů, v jejichž prospěch se argumentuje proto, aby nedocházelo k údajnému „narušování konkurence“.

Další vývoj

Komise se doposud pokusila tristní stav na poli kabotáže změnit jen prohlášením, které mělo za cíl vyjasnit sporné pasáže platných norem. Stalo se tak v lednu 2005. V průběhu téhož roku pak Francie dvakrát (v říjnu a prosinci) apelovala na změnu stávajícího regulačního rámce (ve smyslu jeho precizace, nikoliv „upevnění“).

V současnosti Komise pracuje na novém legislativním návrhu, který by měl inkorporovat nejen návrhy Francie, ale i další parametry, jež by měly ve výsledku vést k jasnějšímu vymezení pravidel kabotáže.

Krom jiného se uvažuje i o povinném zavedení pravidla, že vnitrostátní nákladní dopravu cizím přepravcem je možné provozovat jen v případě, že je navázána na předchozí nebo následnou mezinárodní cestu, a o tom, že kabotáž bude povolena jen v případě, že nebude poskytována vícekrát stejné společnosti (přeprava by pak nebyla považována za dočasnou a porušovala by předepsaná pravidla kabotáže).

Zainteresovaní aktéři se k otázce (do doby přípravy monitoringu) nevyjádřili. Z hlediska nově přistoupivší země je však nejdůležitější, že problematika kabotáže je upravena ve Smlouvě o přistoupení, a to podle formátu 2+2+1, což znamená, že v roce 2006 a 2008 dojde k přezkoumání restriktivních opatření ze strany starých členských států a v roce 2009 budou muset být všechna opatření omezující kabotáž zrušena.

Lze předpokládat, že právě až v roce 2009 se pro ČR stanou relevantní normy, které kabotáž v EU upravují, protože v současnosti většina starých členských států restrikce podle Smlouvy o přistoupení uplatňuje. Aktuální vývoj však stojí za pozornost. Výsledky revize ovlivní režim kabotáže, jemuž ČR bude v budoucnu podléhat.

Televize bez hranic

V dubnu vystoupilo přes třicet britských televizních společností a poskytovatelů obsahu proti návrhu na revizi tzv. směrnice o televizi bez hranic. Jejich cílem je zabránit právní úpravě těch oblastí, které současná norma nepokrývá (tzv. nelineární služby), a zajistit zdravé fungování mediálního trhu, které napomůže nejen jednotlivým poskytovatelům obsahu (operátorům), ale zároveň nabídne možnost širokého výběru i jednotlivci-uživateli.

Legislativní pozadí

V současnosti platná směrnice z roku 1989 podle komisařky Viviane Redingové neodpovídá aktuálnímu stavu, protože se radikálně změnily technologické podmínky a možnosti pro vysílání a poskytování audiovizuálního obsahu a tzv. lineární služby začaly být nahrazovány nelineárními. Na konci loňského roku proto předložila revizní legislativní návrh, který nepřímo označila za „liberalizující“. Samotný text však hovoří spíše o opaku

Sporné body

Britští poskytovatelé obsahu, sdružení především ve skupině Intellect, argumentují tím, že lineární služby (klasické televizní vysílání) jsou z definice zcela odlišné od např. internetového obsahu, služeb video on demand apod., a proto vyžadují (pokud vůbec) jinou formu regulace.

Navíc nelineární služby jsou podle nich už adekvátně ošetřeny tzv. směrnicí o e-commerce. Skupina Intellect kritizuje nejen navrhovanou úpravu nelineárních služeb, ale i změny v otázce lineárních služeb, které považuje za velmi svazující. Obecně je jejím cílem liberalizace televizního trhu v nejširším slova smyslu.

Další vývoj

EP by se měl návrhem revize směrnice o televizi bez hranic zabývat v nejbližší době. V červnu by měla být přijata zpráva výboru pro kulturu a plénum by o návrhu mělo hlasovat pravděpodobně na konci roku (půjde o první čtení EP v rámci spolurozhodovací procedury).

Sociální služby obecného zájmu

V průběhu druhé poloviny dubna byla na úrovni EU zahájena diskuse o budoucnosti tzv. sociálních služeb obecného zájmu, které byly v únoru při projednávání v EP vyřazeny ze seznamu služeb, na něž by se měla vztahovat připravovaná (obecná) směrnice o liberalizaci služeb. Navzdory proklamacím se vyloučením této kategorie ze seznamu liberalizovaných služeb nevyřešilo nic, a proto Komise zveřejnila rámcové komuniké. (Bylo očekáváno už před rokem, jeho zpoždění způsobila právě debata o směrnici o službách.)

Pozadí

Sektor sociálních služeb (včetně zdravotnických služeb) má před sebou podle mnoha expertů velkou budoucnost a dříve nebo později vznikne (ať už odkudkoli) poptávka po tom, aby se i tato citlivá kategorie služeb řídila pravidly jednotného vnitřního trhu. Už nyní údajně představuje téměř 10% všech služeb a její podíl bude stoupat. Důvodem pro další konjunkturu sociálních služeb je mj. stárnutí evropské populace a sílící přistěhovalectví do států EU.

Obecně se navrhuje řešení, které nebude plně regulatorní, ale zároveň neponechá veškerou aktivitu v dané oblasti trhu.

S tím souhlasí i provozovatelé sociálních služeb a dodávají, že pro implementaci takových opatření už existuje i potřebná právní báze (podle jejich vyjádření článku 2, 16 a 86 odst. 2 Smlouvy o založení ES). Jaký by však měl být poměr regulace a trhu, známo není (a zdá se, že dlouho nebude).

Komuniké Komise

Komise zveřejnila 26. dubna komuniké, v němž shrnuje situaci na poli sociálních služeb v EU a jednotlivých členských státech a rámcově navrhuje, jakým způsobem by se měly v budoucnu provést v daném sektoru změny. Žádná konkrétní ustanovení v textu nejsou, sama Komise přiznává, že jde pouze o „první krok“.

Přesto došlo k určitému vymezení kategorií služeb, které by měly být v sektoru sociálních služeb definovány (zdravotnickým službám bude věnováno separátní komuniké plánované na rok 2007). První kategorií by měly být „služby související s mandatorními a komplementárními sociálními systémy“, druhou pak „další sociální služby přímo poskytované jednotlivcům“ (pomoc v nouzi, integrace do společnosti, sociální bydlení). Mezi otázky, které bude třeba vyřešit, patří mj. specifický charakter sociálních služeb či způsob delegování výkonu sociálních služeb z veřejných autorit na soukromé aktéry.

Sporné body

Je otázkou, jakým způsobem bude možné smířit „sociální misi“ Komise se zásadami jednotného vnitřního (princiálně volného) trhu.

K problémům se přidává i fakt, že v dané otázce bude při přípravě konkrétních návrhů z důvodu meritorního přesahu nezbytná kooperace většího množství generálních ředitelství Komise, což bude s potenciálně kontroverzní otázkou zakládat problém, jak působit navenek jednotně a koherentně. Už nyní se ukazuje, že spolupráce DG pro zaměstnanost a DG pro vnitřní trh nebude neproblematická, nehledě na skutečnost, že ani kolegium komisařů (vrcholný orgán Komise) pravděpodobně nebude v celé věci zajedno.

Sporným bodem bude i samotná definice sociálních služeb obecného zájmu. Sice spadají do kategorie tzv. služeb obecného ekonomického zájmu, nicméně jejich vymezení mají v kompetenci jednotlivé členské státy, které pouze musejí zajistit „naplňování cílů a principů definovaných EU“.

Na druhou stranu není sporu o tom, že i sociální služby představují ekonomickou aktivitu slučitelnou s vnitřním trhem, což už v případě 352/85 potvrdil i ESD. (Ke službám obecného ekonomického zájmu je potřeba podotknout, že na půdě EP vzniká iniciativa, která by měla podpořit vznik samostatné normy, jež by danou oblast – např. dodávky vody a tepla – upravovala. Komise s výlučným právem legislativní iniciativy se však zatím jednoznačně nevyjádřila.)

V neposlední řadě je potřeba připomenout skutečnost, že sociální služby jsou otázkou úzce spjatou s kompetencemi národních států.

Navzdory existenci potřebné právní báze na úrovni EU lze očekávat zásadní politický střet vedený mezi zastánci postupné supranacionalizace a těmi, kteří v co největší míře požadují zachování rozhodování na národní úrovni.

Reakce aktérů

Na většinu uvedených výtek upozornili i relevantní aktéři – poskytovatelé sociálních služeb a sociální partneři. Obecně lze říci, že aktivita Komise na poli sociálních služeb přichází pozdě a v nedostatečné podobě.

Sice existuje shoda na tom, že je potřeba „evropské řešení“ i v této specifické kategorii služeb, nicméně absence konkrétních legislativních návrhů jej odsouvá daleko do budoucnosti, což znamená, že ještě poměrně dlouhou dobu budou existovat (podle nich) nepřehledná národní opatření doplněná o relevantní pasáže existujících sekundárněprávních norem, které se sice sociálními službami jako takovými nezabývají, ale je možné je na ně aplikovat (otázka soutěže, státní pomoci, veřejných zakázek).

Opačný způsob argumentace zvolila zaměstnavatelská organizace UNICE. Ocenila sice snahu Komise o vymezení kategorie sociálních služeb obecného zájmu, nicméně z charakteru textu usoudila, že evropská exekutiva prozatím nedisponuje dostatečným potenciálem vytvořit na úrovni EU koherentní právní rámec, který by tyto služby upravoval. Proto navrhuje pouze relevantní úpravy stávajících předpisů, které by se mohly sociálních služeb obecného zájmu týkat.

Další vývoj

V následujícím období lze očekávat další (spíše neformální) diskuse o celé problematice. Přestože Komise konstatovala, že v oblasti sociálních služeb obecného zájmu neusiluje o harmonizaci národních předpisů, je pravděpodobné, že se nějaké legislativní návrhy v budoucnu objeví. Nyní to však s ohledem na „rozpracovanost“ dané problematiky není na pořadu dne.

Zelená kniha o transparentnosti

Komise 3. května zveřejnila dlouho očekávanou Zelenou knihu o transparentnosti. Měla by mj. rozproudit debatu o průhlednosti rozhodování institucí EU, fungování strukturálních fondů a především působení lobbistických skupin na evropské úrovni. Konzultace (zahájená v den publikace dokumentu) bude trvat do 31. července.

Pozadí

Komise v Bruselu registruje přibližně 2 600 lobbistických skupin, v nichž působí zhruba 15 tis. osob a jejichž rozpočet dosahuje 60–90 mil. € ročně. Jejich cílem je přirozeně prosazovat zájmy svých klientů (businessu, odborů, samospráv a nevládních organizací), a to především v Komisi, jež v EU jako jediná disponuje formálním právem legislativní iniciativy.

Názory na to, zda lobbying regulovat, nebo ne, se liší. Podle některých členů Komise by měla být tato profese minimálně „certifikována“ a prohřešky proti předepsaným pravidlům by měly být postihovány.

Obecně platí, že lobbying je považován za „špinavý“, byť jde o regulérní a legitimní způsob prosazování vlastních zájmů, na jejichž „křížení“ je postavena procesuální stránka politiky.

Obsah

Odpovědný komisař Kallas navrhuje „smířlivější“ postoj – dobrovolnou registraci, s níž rámcově souhlasí i velká část lobbistů. Dobrovolná registrace by měla probíhat přes internet (zainteresované subjekty by uvedly, koho reprezentují, své

pole působnosti a finanční pozadí, a Komise by s nimi přednostně komunikovala ve věci svých legislativních návrhů).

Vedle toho Kallas navrhuje vytvoření „jednacího řádu“ (code of conduct), který by vyjasnil procesní stránku komunikace institucí EU s lobbisty a určil minimální požadavky na provozování profese, a sankční mechanismus, jenž by se uplatnil v případě porušení jednacího řádu. Oba tyto kroky však Kallas považuje v současné chvíli za předčasné.

Reakce aktérů

Lobbistické organizace sdružené v organizaci Alter-EU (mj. Federace evropských novinářů, Greenpeace) považují Kallasovy kroky za nedostatečné a s argumentem, že „lobbying je veřejný problém“, požadují povinnou registraci lobbistických organizací a legislativně upravené sankce za porušení předepsaných pravidel.

Kromě toho žádají i vylepšení jednacího řádu samotné Komise, aby nedocházelo k masivnímu odlivu jejích úředníků do lobbistických organizací, reprezentujících především business.

Proti tomuto názoru stojí organizace SEAP (Society of European Affairs Professionals) a EP-ACA (European Public Affairs Consultancies Association). Obě se staví za dobrovolnou registraci lobbistů a minimální ingerenci ze strany institucí EU.

SEAP je přesvědčena o dostatečnosti vlastního etického kodexu, EPACA částečně souhlasí s jednotným evropským kodexem a vytvořením Evropské rady pro veřejné otázky, již by zajišťovala Komise. Sám Kallas po zveřejnění zelené knihy několikrát potvrdil, že si stojí za svým návrhem. Je však ochoten – v případě, že se dobrovolná registrace neosvědčí – přistoupit i k legislativním opatřením. K požadavku zpřísnění kodexu Komise poznamenal, že je už dostatečně přísný a nepotřebuje revize, protože efektivně (potřebným souhlasem dotčeného pracoviště) zabráňuje plynulému přechodu úředníka z Komise do sféry businessu (nebo lobbyngu obecně).

Další vývoj

Navzdory poměrně živé debatě o transparentnosti, resp. regulaci lobbyngu v EU lze po ukončení oficiálních konzultací očekávat spíše jen malé změny.

Pokusy o „vypořádání se“ z lobbyngem podstupuje zhruba od počátku devadesátých let každá Komise, ale nikdy nedosáhla výraznějších úspěchů. Vezmeme-li v úvahu, že Barrosův tým patří spíše mezi ty slabší, zdá se, že lobbyng v EU na nějaký čas ještě zůstane „živelnou“ aktivitou.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

S blížícím se koncem veřejné konzultace týkající se vysokých cen mezinárodního roamingu se dotčení operátoři začátkem května rozhodli apelovat na Komisi, aby zastavila svůj plán prezentovat legislativní návrh, který by zasahoval do zaběhnutých tržních mechanismů, jimiž se mobilní telefonie řídí.

Pozadí

Komisařka Viviane Redingová v dubnu oznámila, že mobilní operátoři svou cenovou politikou znesnadňují volný pohyb osob v rámci EU a opakovaně ignorují její výzvy ke snížení cen za volání do domovské země, a proto se rozhodla zahájit veřejnou konzultaci, po níž by mělo následovat zveřejnění příslušného legislativního návrhu (viz předcházející monitoring).

Reakce aktérů

Dva největší evropští mobilní operátoři – T-Mobile a Vodafone –, kteří působí i na českém trhu, se zúčastnili veřejného slyšení, jež se v dané věci konalo 4. května v EP. Kritizovali Komisi za to, že ignoruje postupné snižování cen roamingových hovorů a že doposud nepředložila zprávu o tom, jakým způsobem a do jaké míry by zamýšlená legislativa pozměnila současný trh s mobilními službami. Oba operátoři se obávají, že regulace ze strany Komise bude mít kontra-produktivní výsledky.

Naproti tomu zástupci národních regulátorů konstatovali, že problém není tak komplexní, jak říkají operátoři. Navrhovaná legislativa by měla snížit jen velkoobchodní ceny, které si mezi sebou účtují sami operátoři, což by se následně odrazilo i v koncových cenách pro zákazníky. Regulátoři požadují snížení velkoobchodních cen o více než 50 %. Na druhou stranu je pravda, že i oni jsou proti dalším navrhovaným změnám (např. platit při volání v jedné zemi místní tarif bez ohledu na to, odkud pochází SIM karta). Všechny další změny by podle regulátorů jednoznačně a nevratně poškodily mobilní trh.

Další vývoj

Komise na uvedené výtky nijak nereagovala. Komisařka Redingová už několikrát dala najevo, že v současné době je už jakákoli snaha operátorů o změnu zbytečná, čímž fakticky popřela význam veřejné konzultace. (Navzdory tomu však Vodafone 8. května přislíbil snížit ceny roamingu do dubna 2007 o 40% a ostatní operátoři jej následovali.)

V červnu lze tedy očekávat předložení legislativního návrhu. Nakolik bude akceptovat alespoň výtky regulátorů, není v tuto chvíli jasné. Naopak je zřejmé, že ať už bude navrhovaná úprava jakákoli, pravděpodobně ohrozí pozici mobilních operátorů na trhu (u investorů), což podle nich i spotřebitelské organizace BEUC může ve svém výsledku sice vést k prvoplánovému snížení cen za mezinárodní volání, ale také k adekvátnímu zvýšení cen za používání mobilních služeb v domovské zemi.

1.3 RADA

Směrnice o službách

Rada pro volnou soutěž se na svém neformálním zasedání ve dnech 21.–22. dubna věnovala mj. i revidovanému návrhu směrnice o liberalizaci služeb.

Legislativní pozadí

EP v únoru ve svém prvním čtení přijal poměrně zásadní změny návrhu, čímž fakticky snížil potenciál směrnice výrazněji napomoci liberalizaci sektoru služeb v EU jako celku (viz předcházející monitoringy). Komise pak zveřejnila revidovaný text, jenž inkorporoval zhruba devět desetin všech návrhů, které poslanci předložili. Evropská rada (hlavy států a vlád) se za Komisi postavila, což však neznamenalo, že tak učiní i Rada na úrovni příslušných ministrů. Ostatně summit vydal jen obecný signál, že liberalizace služeb je krokem správným směrem.

Postoj Rady

Obecně mezi členskými státy krystalizují dvě pozice. Zastánců širší a účinnější liberalizace (kteří stojí v opozici k názoru EP) je většina. Patří mezi ně především nové členské státy společně s Velkou Británií a Nizozemskem. Proti nim (a za názor EP) se staví zejména Belgie a Francie.

Nejvíce požadavků ve smyslu reliberalizace návrhu EP vzneslo na jednání Rady Slovinsko a Polsko. Rakouské předsednictví i komisař McCreevy však dali najevo, že se stupňováním požadavků může dojít k situaci, že nebude přijata žádná norma a zůstane zachován status quo. Klíčovým hráčem při dalším vyjednávání patrně bude Německo, které se doposud nepřiklonilo ani k jednomu z „táborů“. Zdá se ale, že v zájmu německé ekonomiky je zásadní liberalizace sektoru služeb. I kdyby však Německo posílilo státy, které jsou opačného názoru než EP, stále existuje institucionální možnost odpůrců liberalizace (ať už tak činí z jakýchkoli důvodů), aby prosadili status quo. Pro schválení návrhu na úrovni Rady bude potřeba minimálně kvalifikovaná většina s tím, že proti se nesmí postavit tzv. blokační menšina, již mají odpůrci změn v sektoru služeb stále šanci zformovat.

Další vývoj

Na schůzce na konci dubna byl vysloven optimistický předpoklad, že Rada přijme návrh směrnice o službách do června a EP ve druhém čtení na podzim s tím, že norma by mohla začít platit od začátku příštího roku.

Vzhledem k dosavadním kontroverzím a nevyjasněnosti pozice Rady však lze spíše očekávat zdržení. Rada se bude textem (tentokrát už na formálním zasedání) zabývat 29. května.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Evropská ústava a připravovaný červnový summit Evropské rady

Zprávy přicházející z evropských institucí naznačují, že po „vyřešení“ otázky finanční perspektivy pro roky 2007–2013 by dominantním tématem červnového summitu Evropské rady měla být budoucnost evropské ústavy. Toto téma výrazně prosazuje jako hlavní bod červnové agendy rakouské předsednictví.

Zájem o něj projevují i některé další členské země, které naopak kritizují Rakousko, že navzdory původnímu plánu předložit na červnovém summitu jakési shrnutí debat, které měly během ročního „období reflexe“ probíhat na úrovni členských států i institucí EU, včetně „silné vize“ do budoucna, má dokument, který se chystá předsednická země předložit, údajně „chaotickou podobu“.

Budoucnost euroústavy očima Komise a členských států

Zájem o text odmítnutý před rokem v referendech proběhnuvších ve Francii a Nizozemí ze strany některých zemí se tak poněkud míjí s postojem Komise. Komise, a především její předseda Barroso, několikrát během „období reflexe“ v projevech přímo i nepřímě naznačili, že by se EU k původnímu textu euroústavy již vracet neměla a měla by „pracovat“ se stávajícími smlouvami.

I za tyto své názory předseda Komise čelí často výrazné vlně kritiky ze strany EP a představitelů některých členských států, mezi řádky Barrosoových vyjádření lze ovšem číst, že předsedovi Komise často jde o prosazení řady klíčových (i kontroverzních) bodů euroústavy, ovšem bez euroústavy samotné, která jako symbol vyvolává odpor. Přesto se v poslední době především německá kancléřka Merkelová několikrát vyjádřila, že by se EU měla k textu euroústavy vrátit a že ratifikační proces by měl být co nejdříve dokončen. Německo bude předsedat EU v první polovině roku 2007. Proto nelze za zcela náhodné považovat vyjádření, která volají po tom, aby EU „využila“ 50. výročí podepsání Římských smluv, které v roce 1957 založily Evropské hos-

podářské společenství a Euratom a položily tak de facto smluvní základ ES/EU, ke kompletní revizi platného primárního práva v podobě dokončení ratifikace euroústavy. Přestože argument „potřebujeme dokončit přijetí euroústavy, protože se blíží 50. výročí smlouvy o EHS“ může znít absurdně, není v EU zdaleka ojedinelý.

Legislativní pozadí

Pokud jde o ratifikační proces, Evropská rada se v červnu 2005 usnesla po francouzském a nizozemském referendu na tom, že bude zmražen a konání případných ratifikací bude ponecháno na libovůli jednotlivých členských států. V důsledku toho tak v podstatě bez větší publicity a povšimnutí veřejnosti proběhly parlamentní ratifikace v roce 2005 na Kypru a na Maltě, v únoru 2006 dokončila ratifikaci Belgie a zatím posledními státy, jejichž parlamenty původní text Ústavy schválily byly v květnu 2006 Estonsko a Finsko, kde však ratifikační proces ještě není zcela dokončen, počítá se s ním však do 1. července 2006.

V současnosti tedy ratifikační proces s kladným výsledkem dokončilo 15 zemí, z toho 2 v referendu (Španělsko v únoru 2005 a Lucembursko v červenci 2005), od té doby se žádné referendum o euroústavě nekonalo, naopak několik zemí pod vlivem francouzského a nizozemského výsledku plánovaná referenda zrušilo či odložilo na neurčito (ČR, Dánsko, Irsko, Polsko, Portugalsko nebo Velká Británie).

Snahy o změny i bez přijetí euroústavy

Barroso se sice několikrát poměrně rezolutně vyjádřil (naposledy 10. května v komplexní tiskové zprávě, kterou Barroso společně otázkám euroústavy a přípravám červnového summitu věnoval), že k rozhodnutí ve věci evropské ústavy by nemělo dojít do roku 2008 a že do té doby je pro EU závazné dosavadní smluvní právo, které prokázalo svoji funkčnost i navzdory masivnímu rozšíření v květnu 2004. Zároveň však znepokojují některé návrhy akcentované v poslední době jak Komisí, tak např. Francií, aby i bez ratifikace Ústavy byly do legislativní praxe prosazeny některé kontroverzní změny.

Oblast justice a vnitra

První skupina změn, které by někteří představitelé institucí EU chtěli prosadit i bez přijetí euroústavy se týká zejména hlasovacích postupů. Komise i zástupci Francie v Radě se během posledního měsíce několikrát vyjádřili pro to, aby v oblastech, které zůstaly v rámci třetího mezivládního pilíře (tam, kde neplatí legislativní monopol Komise a legislativa bývá schvalována nikoli QMV, ale jednomyslností), tedy Justice a zbytkové části Vnitro, bylo hlasování jednomyslností nahrazeno QMV.

Pilíř Justice a vnitra zavedený Maastrichtskou smlouvou měl původně výlučně mezivládní charakter. Pomocí revizí primárního práva, k nimž došlo od roku 1992 (především Amsterodamská smlouva a částečně Smlouva z Nice) a na základě jednomyslného hlasování Rady ministrů na podzim 2004 však byly od 1. ledna 2005 některé konkrétní části tohoto pilíře převedeny do komunitární oblasti (pod legislativní monopol Komise a s hlasovací procedurou kombinující QMV a spolurozhodování EP) – konkrétně šlo např. o společnou azylovou a vízovou politiku či o společný postup v otázce ilegální migrace. Ministři členských zemí ovšem již neschválili např. přechod legální migrace, včetně široké navazující legislativy týkající se získávání občanství legálních imigrantů a jejich zaměstnávání, do komunitárního pilíře, takže tato oblast nadále zůstává v mezivládní kompetenci.

V poslední době ovšem sílí hlasy, aby byl komunitarizován celý třetí pilíř v souvislosti s bojem proti terorismu, snahou o centralizaci zabezpečení vnějších hranic a s posilováním justiční a policejní spolupráce v rámci EU (na tomto poli vznikala a vzniká legislativa typu Evropského zatykače, European Evidence Warrant, nařízení o shromažďování, uchovávání a poskytování telekomunikačních dat, jednotné identifikační průkazy či plánovaná snaha posilovat a centralizovat sběr dalších osobních dat, vytvářet centralizovaný trestní rejstřík či dokonce centralizovaný registr posledních vůlí).

Je otázkou, jakým způsobem to zodpovědné instituce v EU a jejich představitelé hodlají provést, nechtějí-li současně měnit primární právo. Přesun vízové, azylové a migrační politiky do komunitárního pilíře počínaje rokem 2005 byl zakotven už v Amsterodamské smlouvě, která byla sepsána v roce 1997 a vstoupila v platnost v roce 1999. Dosavadní smluvní právo sice ve třetím pilíři obsahuje některé klauzule podobné kritizované klauzuli *passarelle*, která v euroústavě umožňovala přesunování prakticky „čehokoli“ a kdykoli z režimu jednomyslného hlasování do QMV na základě jednomyslného roz-

hodnutí Rady, nepřipouští však masivní komunitarizaci celého třetího pilíře.

Byl by to první velký krok ve směru, který byl částečně předpokládán už po francouzském a nizozemském referendu: že pokud se nepodaří přijmout euroústavu jako celek, budou z ní „vybrány“ některé důležité části a implementovány jinak než cestou změny primárního práva. To je zjevně taktika, ke které se přiklání Komise, která by sporný dokument jako takový ráda opustila a postupovala spíše touto zákulisní cestou, neztotožňují se s ní však všechny členské státy.

Pro je Francie, která tento postup začala ze členských zemí na jaře 2006 hlasitěji prosazovat jako první, proti vystupují jak státy, které obecně nesouhlasí s myšlenkou prosazování některých částí euroústavy „oklikou“ (Velká Británie), tak státy, které s přijetím euroústavy *en bloc* spojují do určité míry vlastní prestiž (Německo).

Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Další oblastí, v níž zástupci EU (včetně předsedy Komise Barrosa) v posledních měsících intenzivně debatují o tom, jak některé obsahové a procesní změny navrhované Ústavou prosadit i bez nástrojů Ústavy, je společná zahraniční a bezpečnostní politika.

Jedním z nejkontroverznějších symbolů euroústavy se stal článek, na jehož základě měla být zřízena funkce evropského ministra zahraničí. Červnový summit Evropské rady by měl proto diskutovat také o tom, jak posílit roli EU v oblasti společné zahraniční politiky i bez euroústavy a společného ministra zahraničí. Představitelé EU se přitom odvolávají na výsledky průzkumů eurobarometru, které obligátně indikují většinově kladné odpovědi respondentů na poněkud zavádějící otázky typu, „zda má EU posílit svůj hlas v zahraniční politice“ či „zda se má EU výrazněji angažovat v procesu rozšiřování demokracie a míru ve světě.“

Pod vlivem toho a na základě závěrů ze summitu v Hampton Court v říjnu 2005 má Komise 24. května prezentovat sadu konkrétních návrhů, které se mají týkat posílení EU v oblasti SZBP.

V této snaze přitom může opět počítat především s podporou Francie, jejíž zástupci (v čele s bývalým ministrem zahraničí Michele Barnierem) již ohlásili v sérii návrhů zaslané 21. dubna rakouskému předsednictví, že budou (v maximální míře, v jaké to dovolí stávající primární právo) podporovat posílení role existujícího Vysokého zmocněnce EU pro zahraniční politiku (Javiér Solana), vytvoření alespoň „zárodků“ společného diplomatického sboru a konzulární sítě EU, který předvíдалa Ústava, a společných vojenských sil. Další členské státy

zůstávají v těchto otázkách rozděleny, zemí, která vesměs odmítá jakékoli změny na poli SZBP, které by suplovaly nepřijatou Ústavu, je Velká Británie.

Rozšiřování EU – Bulharsko a Rumunsko

Na 16. května posunula Komise publikaci klíčové hodnotící zprávy, která měla rozhodnout o tom, zda jsou Bulharsko a Rumunsko skutečně připraveny na vstup do EU k 1. lednu 2007.

Legislativní a negociační pozadí

Z otázky, která byla dlouhou dobu prezentována jako spíše jasná věc, se v první polovině roku 2006 stalo poměrně kontroverzní téma, které rozdělovala Komise a vyvolávala rozladění na rumunské a bulharské straně. Poté co byly uzavřeny přístupové rozhovory, podepsány přístupové smlouvy a rozhodnuto o datu dalšího rozšíření, se v březnu 2006 vyjádřil poměrně překvapivě rezervovaně komisař pro rozšíření Olli Rehn, který kritizoval zaostávání právní reality za procesem poměrně rychlého přejímání norem *acquis communautaire* v těchto dvou balkánských zemích. Oba státy byly přitom (i z úst komisaře Rehna) často chváleny za to, jak postupuje jejich příprava na vstup, právě z hlediska implementace komunitárního práva.

Problémy vstupu

V obou státech však nadále přetrvává vysoká míra korupce na různých úrovních správy, což se odhaluje nyní snad ještě ve větší míře, kdy Bulharsko a Rumunsko čerpají a rozdělují si prostředky z předvstupních fondů Phare, Ispa a Sapard. Problémem je i zemědělský sektor obou zemí. Rumunsko mělo do nedávné doby výrazné rezervy z hlediska ze strany EU akcentované politiky vnitřní bezpečnosti, nejen EU, ale i Rada Evropy kritizovaly způsob, jakým zde byly prováděny např. adopce dětí do zahraničí, Rumunsko bylo podezříváno z praktikování a podporování skrytého obchodu s lidmi. Od té doby bylo konstatováno výrazné zlepšení této situace a odstranění některých zcela nepřijatelných jevů, řada problémů však zůstává.

Ambivalentní pozice EU

Rehn ve svém březnovém prohlášení zdůrazňoval, že považuje za klíčovou podmínku k tomu, aby mohly oba státy vstoupit, důsledné provedení reformy justičního systému, a to zejména v bulharském případě. Komise proto ohlásila, že se k připravenosti obou zemí vyjádří až 16. května, ve hře bylo několik variant.

Komisař pro otázky justice a vnitra Frattini poprával sluchu spíše varování politických představitelů obou

zemí, kteří upozorňovali na to, že případné odložení vstupu by pro obyvatelstvo obou států znamenalo značné zklamání a nárůst euroskeptických postojů (ale pochopitelně také postojů kriticky namířených vůči tamním vládám, jejichž politický úspěch je do značné míry spojen právě s dokončením přístupového procesu). Prosazoval tedy v rámci Komise variantu rozšíření k původnímu datu 1.1.2007. Komisař pro rozšíření Rehn se naproti tomu stal jedním z nejsilnějších stoupenců varianty odložení vstupu o rok, případně rozdělení „tandemu“ a přijetí pouze Rumunska.

Rozhodnutí Komise

Vědomí, že by se jednalo v obou případech o přece jen poněkud radikální rozhodnutí, však nakonec vedlo k závěru, který je pro instituce EU poměrně typický: Komise se rozhodla pro kompromisní variantu, která řešení odkládá.

V jejím rámci nevyloučila přijetí obou zemí 1. ledna 2007, současně však stanovila několik poměrně striktních podmínek, které musí oba státy ještě splnit. V případě Rumunska byly konstatovány 4 přetrvávající „krizové body“, v případě Bulharska 6, a to především ve zmiňovaných problémových oblastech justice a administrace financí ze strukturálních fondů, v případě obou zemí jde i o daňové otázky. Konečné rozhodnutí, zda se jim to podařilo, má padnout na podzim 2006.

Hodnocení zprávy Komise

Toto řešení může svědčit o několika skutečnostech: EU připravenost na vstup posuzuje především podle schopnosti relativně ochotně, bez zdoluhavých jednání o přechodných obdobích a ústupcích přejímat společné právní normy (o výrazných ústupcích se dá hovořit spíše ze strany obou kandidátských zemí, např. Bulharsko kvůli požadavkům EU vyrazuje z provozu bloky své jaderné elektrárny Kozloduj, která sloužila nejen k výrobě elektrické energie pro tuto zemi, ale měla velký význam i z hlediska exportu elektřiny). Po této stránce se ze strany obou zemí EU setkávala se značnou ochotou. Jak v Bulharsku, tak především v Rumunsku, absentují na stranicko-politické scéně výrazně eurokritické síly (Rumunsko dokonce bývalo dle průzkumů veřejného mínění nejvíce eurooptimistickou kandidátskou zemí z někdejší dvanáctičlenné Lucemburské skupiny). Od přelomu století jsou v obou zemích součástí vládních koalic strany, které vyhlášovaly vstup do EU a NATO (uskutečnil se v roce 2004) za prvořadý cíl, navzdory tomu, že oba státy musely počítat s tvrdými požadavky v oblasti justice, životního prostředí, ochrany spotřebitele či duševního vlastnictví i s tím, že podobně jako 10 (respektive

8) nových členů EU nebudou mít rovné podmínky v oblasti zemědělských dotací (respektive v oblasti volného pohybu pracovních sil) a že nebudou ani součástí Schengenského systému.

Vstup Rumunska a Bulharska ovšem není jednoduchou změnou ani pro EU, jak se prokázalo už při přípravě nové finanční perspektivy pro roky 2007–2013.

Lpění na pokud možno bezproblémovém procesu přejímání *acquis communautaire* ze strany EU a fakt, že myšlenka dalšího rozšiřování není ve veřejnosti všech členských států stejně populární, pak dostávají samotnou Unii do těchto ambivalentních situací, kdy na jedné straně prezentuje další rozšiřování jako jeden ze svých hlavních cílů (někdy bývá právě rozšiřování považováno za *de facto* nejúspěšnější integrační projekt ES/EU) a vysílá vůči kandidátským zemím dlouhodobé pozitivní signály, aby podpořila jejich pokračování v přístupovém procesu. V poslední fázi, kdy se pod vlivem některých událostí (snaha Turecka o vstup do EU, negativní výsledky francouzského a nizozemského referenda o euroústavě, ekonomické a sociální problémy některých starých členů) stále vehementněji prosazuje opačná myšlenka o tom, že rozšiřování by mělo mít své limity, však náhle mění rétoriku.

Komu prospívá rozšiřování EU?

Prezentace rozšiřování jako negativního procesu pro starší členské země přitom není příliš oprávněná, jak se snažila prokázat např. i obsáhlá zpráva, již vydala Komise krátce po dvouletém výročí východního rozšíření v roce 2004.

Vyplyvá z ní, že expanze jednotného trhu a zvýšená obchodní a investiční výměna prospěla z hlediska bilance starším členským zemím ještě výrazněji než novým členům, podobně zpráva odhaluje, že obavy z daňového a sociálního „dumpingu“ a masivního odlivu investic na východ jsou neoprávněné. Tyto argumenty bývají často zneužívány domácími politiky v příslušných zemích ve snaze „vysvětlit“ problémy v ekonomické a sociální oblasti, nezaměstnanost či slabý hospodářský růst negativními důsledky rozšíření. Zpráva tedy potvrzuje do značné míry, že rozšiřování EU a expanze vnitřního trhu prospívají starším členům výrazněji než novým, zejména jsou-li novým členům nastaveny asymetrické podmínky a nemají-li přístup ke všem výhodám integračního procesu.

2.2 EURO – ROZŠIŘOVÁNÍ EUROZÓNY

16. květen nebyl pouze dnem, v němž měla Komise vydat své rozhodnutí, jak naloží se snahou Rumunska a Bulharska vstoupit do EU k 1. lednu 2007, v tento den měla vydat také své stanovisko ke vstupu Slovinska a Litvy do eurozóny, tedy k tomu, že oba tyto státy přijmou k 1. lednu 2007 společnou měnu euro.

Vstup do EU ještě sám nezaručuje využívání všech integračních prvků, to velmi dobře vědí státy, které vstoupily 1. května 2004. Za další „metu“ bývá, ne vždy zcela správně, považováno splnění maastrichtských konvergenčních kritérií, které opravňují k přijetí společné měny a ke vstupu do Hospodářské a měnové unie (HMU).

Chybnému chápání vstupu do eurozóny jako další symbolické mety, které by měly státy, jež se nachází vně HMU co nejdříve dosáhnout, často nesprávně podléhají nejen státy, které se o přijetí eura hlásí, ale i instituce EU, především Komise (viz skutečnost, že např. euroústava explicitně zakotvovala povinnost zemí, které se nacházejí mimo eurozónu, směřovat ke vstupu, nové členské státy jsou *de facto* už od vstupu objekty observace a pravidelných zpráv Komise, v nichž se hodnotí jejich dodržování konvergenčních kritérií, stanovení data vstupu do eurozóny je považováno téměř za jakýsi závod).

Vstup do eurozóny přitom na rozdíl od pouhého vstupu do vnitřního trhu ES s sebou nese povinnost podřídit svoji měnovou a částečně i hospodářskou politiku dohledu institucí EU (Komise, Evropská centrální banka), i když částečně tomu tak, právě v souvislosti se zmíněným „závodem“ o co nejrychlejší přijetí eura, již je. To je mimo jiné důvod, proč se k přijetí eura na základě speciálně vyjednaných výjimek z Maastrichtské smlouvy dosud nerozhodly Velká Británie a Dánsko.

Postoj Komise k rozšiřování eurozóny – změny rétoriky

Komise přitom pod vlivem některých členských států – členů eurozóny a v poslední době i Výboru EP pro ekonomické a měnové otázky, podobně jako v případě rozšiřování EU o nové členy částečně mění rétoriku a dává najevo, že nelze rozšiřování eurozóny brát pouze jako symbol, ale také jako proces, který vyžaduje co nejpřesnější plnění stanovených kritérií.

Na počátku roku 2006 požádaly o přijetí do eurozóny dva nové členské státy, Slovinsko a Litva, oba jsou již druhým rokem členy mechanismu směnných kurzů ERM II, což je nutná podmínka pro vstup do eurozóny a argumentují dlouhodobým plněním

konvergenčních kritérií. Rozhodnutí o vstupu obou zemí do eurozóny záviselo na zprávě Komise a Evropské centrální banky zveřejněné právě 16. května. EP poměrně předvídatelně (i s ohledem na to, jak omezená rozhodovací pravomoc mu náleží v této otázce dle primárního práva) indikoval, že se ke vstupu obou zemí do eurozóny vyjádří až po vydání zprávy Komise a ECB, a to zřejmě do 31. května.

Z Výboru pro ekonomické a měnové otázky EP (prostřednictvím zprávy jejího poslance Wernera Langena) i z Komise přitom již vícekrát zaznívaly hlasy, že by EU neměla opakovat „benevolentní“ přístup, který uplatnila při zavedení eura a při pozdějším přijetí Recka a trvat tentokrát na co nejpřísnějším a dlouhodobém plnění konvergenčních kritérií. Některé argumenty dokonce zdůrazňovaly, že stávající 4 konvergenční kritéria nejsou nejlepším indikátorem skutečné připravenosti kandidátských států na přijetí eura.

Je to zřejmě reakce na fakt, že v současnosti i řada členských zemí eurozóny podmínky Paktu růstu a stability, které se de facto rovnají konvergenčním kritériím, nespĺňuje, zejména podmínku udržování deficitu veřejných financí pod hranicí 60 % HDP a udržování rozpočtového schodku pod hranicí 3 % HDP. Komise pak upozorňovala na to, že některá konvergenční kritéria by zřejmě bylo třeba ještě zpřísnit, např. „inflační“ kritérium, v současnosti se jedná o povinnost nepřesáhnout během 1 roku 1,5 procentního bodu průměrné inflace tří zemí s nejnižší inflací v rámci celé EU, to v současnosti znamená, že „inflační“ kritérium splňují pouze ty státy, jejichž meziroční inflace nepřekračuje 2,6 %. Dle Komise by se kritériem neměly stávat míry inflací celé EU, ale pouze inflace v rámci eurozóny.

Rozhodnutí Komise

Právě na kritériu míry inflace ztroskotala nyní kandidatura Litvy, zatímco Slovinsko vykazovalo meziroční míru inflace 2,3 % a Komise i ECB tedy 16. května jeho vstup do eurozóny k 1. lednu 2007 schválily, Litva byla s meziroční mírou inflace 2,7 % odmítnuta. Není však vyloučeno, že k 1. lednu 2008 již euro bude moci přijmout, pokud napraví své plnění zmíněného konvergenčního kritéria a pokud do té doby nebudou kritéria změněna či doplněna.

Litvě tedy nepomohl ani fakt, že její ekonomika vykazuje dlouhodobě vysoký růst HDP ve výši 6%–7%, tedy číslo, které mnohonásobně překračuje údaje týkající se některých členů eurozóny, a to navzdory skutečnosti, že jejich míra růstu HDP z pochopitelných důvodů nemůže úrovně úspěšně se reformujících ekonomik dosahovat, ani fakt, že její rozpočtový schodek dosahuje velmi nízké úrovně

0,5%–0,6% HDP, podobně míra veřejného dluhu je trojnásobně menší než kritická hranice 60 % HDP.

Hodnocení rozhodnutí Komise

Instituce EU tedy demonstrovaly odhodlání skutečně přísně dbát na dodržování konvergenčních kritérií, a to tváří v tvář skutečnosti, že je ne vždy splňují i stávající členové eurozóny a že se eurozóna obecně potýká s nízkým hospodářským růstem (i když Komise zdůrazňuje, že byl tento růst v roce 2005 nakonec o 0,5 % vyšší, než indikovaly původně ještě skeptičtější předpovědi). Není v budoucnosti vyloučena ani změna či zpřísnění konvergenčních kritérií, i když postup Komise již (zejména v případě Litvy) kritizovala řada poslanců EP jako apriorní diskvalifikaci většiny nových členských států žádajících o vstup do eurozóny.

Vstup do eurozóny z pohledu ČR

Jak se vyjádřil premiér Paroubek na česko-rakouském fóru o budoucnosti Evropy, které v rámci veřejné debaty o této otázce pořádalo v květnu brněnské Eurocentrum, ČR počítá se vstupem do eurozóny v roce 2010 (Polsko avizovalo vstup do eurozóny v roce 2011). Podle premiéra ČR již nyní splňuje všechna konvergenční kritéria. Pomineme-li problém s plněním „rozpočtového“ kritéria, je s podivem, že premiér neregistruje fakt, že ČR jedno z nezbytných kritérií vstupu do eurozóny rozhodně nespĺňuje: není členem mechanismu směnných kurzů ERM II. Na písemně položenou otázku upozorňující na tento fakt ovšem premiér onoho 3. května neodpověděl, naléhavé povinnosti jej náhle odvedly do Prahy.

2.3 FINANCOVÁNÍ EU

Finanční perspektiva 2007 – 2013 a meziinstitucionální dohoda

Tentokrát bez velkého zájmu médií (na rozdíl od lednového plenárního zasedání EP) se očekává 17. května na plenárním zasedání EP schválení dokumentu, kvůli němuž se několik měsíců hovořilo o krizi v rámci EU – meziinstitucionální dohody, která zaštiťuje finanční perspektivu pro roky 2007–2013.

Legislativní a negociační pozadí

Poté, co podobu, v jaké finanční perspektivu schválila pod britským vedením Evropská rada na summitu v prosinci 2005, EP na lednovém plenárním zasedání odmítl, přesunulo se jednání o konečné podobě meziinstitucionální dohody, která by byla přijatelná

pro všechny tři klíčové instituce, do zákulisní roviny. Komise předložila v únoru svůj plán na to, jak modifikovat finanční perspektivu, aby byla přijatelná pro nejsilnější frakce v EP (navýšení rozpočtu v některých kapitolách – Lisabonská agenda, EU jako globální aktér, vytvoření pohyblivých a masivnějších rezerv, Fondu pro boj s následky globalizace, možnosti EP, aby spolurozhodoval o eventuelní revizi rozpočtové politiky EU v letech 2008/2009).

Významným zákulisním mediátorem se stalo rakouské předsednictví, které až do dubna vedlo několik jednání „triády“, v jejímž rámci zasedali zástupci Komise, vedení a frakcí EP a právě rakouského předsednictví. V rámci těchto neveřejných rozhovorů se nakonec podařilo 4. dubna dospět k dohodě o přijatelné podobě nové meziinstitucionální smlouvy, s níž se ztotožňuje Rada a s největší pravděpodobností ji přijme i EP.

Obsah finanční perspektivy a nové meziinstitucionální dohody

Kompromisní podoba finanční perspektivy počítá pro sedmileté období v závazcích s alokací částky ve výši cca 868 mld. euro (tj. 1,048 % GNI EU), dochází tedy oproti původní britské variantě k navýšení rezerv, které by měly být čerpány v mimořádných a často ad hoc případech, v reálných platbách se totiž počítá s částkou 820,8 mld. euro, která udržuje rozpočet EU v mezích 1 % GNI EU.

Tato podoba finanční perspektivy, jak je předkládána k meziinstitucionální dohodě tedy de facto částečně vychází vstříc oběma původně sporným stranám, jak „gangu šesti“ čistých plátců, kteří požadovali udržení rozpočtového stropu v hranici 1 % GNI EU, tak částečně i těm činitelům (Komise, členské státy, které počítají spíše s příjmy z rozpočtu EU – někteří noví členové a ti starší členové, kteří se obávají o ztrátu nároku na finance ze strukturálních fondů), kteří požadovali navýšení rozpočtového stropu. Tím, že posiluje rezervy dává značné pravomoci Komisi ad hoc rozhodovat o případné dodatečné alokaci finančních prostředků, bude-li to třeba.

Postoj EP

Reprezentanti jednotlivých frakcí v EP již zveřejnili své pozice ke konečné podobě návrhu: rozhodující je, že návrh hodlá po ústupcích provedených Komisí tentokrát již podpořit nejsilnější frakce EPP-ED, podobně hovoří i socialisté, i když vyjadřují určitou rezervovanost a naznačují, že tato podoba finanční perspektivy stále není ještě zcela podle jejich představ (větší zdůraznění a více výdajů na sociální politiku

a podnadpis 1b týkající se solidarity a koheze, vyšší celkový objem rozpočtu).

Pokud se týká menších frakcí, liberální skupina ALDE zdůraznila kompromisní povahu návrhu, který je podle názoru jejích představitelů „nejlepším možným dosažitelným kompromisem“, odmítne ji tedy zřejmě pouze krajní levice (Zelení/EFA), která nesouhlasí s nízkým objemem plánovaného rozpočtu.

Hodnocení procesu

Pokud tedy meziinstitucionální dohodu přijme EP a na červnovém zasedání se s ní ztotožní Evropská rada (což se předpokládá, současná podoba finanční perspektivy totiž vychází z již schváleného britského návrhu, který Komise pouze modifikovala ve prospěch těch hlasů, které požadovaly navýšení objemu financí v některých kapitolách a v oblasti rezerv), nestojí už nic v cestě její implementaci.

Komplikovaný proces se tedy podařilo dovést k závěru do značné míry na bázi zákulisních jednání, s výraznou rolí Komise a předsednické země, která ovšem stavěla na již přijatém základě britského návrhu, který byl pouze částečně modifikován podle některých představ EP. Významným a do určité míry precedenčním bodem je zařazení revizní klauzule, která počítá s vytvořením návrhu na revizi rozpočtové politiky EU v letech 2008/2009, o níž by měly opět na rovnoprávné bázi jednat všechny tři instituce, není tedy vyloučeno, že v letech 2008/2009 budeme svědky přípravy nové meziinstitucionální dohody. Je přitom třeba připomenout, že právě v této době bude EU předsedat i Česká republika.

Předběžný návrh rozpočtu pro rok 2007

Konec patové situace obklopující finanční perspektivu pro roky 2007–2013 a meziinstitucionální dohodu umožnil Komisi také připravit a prezentovat rozpočet pro první rok nové finanční perspektivy, rok 2007.

O předběžném návrhu rozpočtu, který Komise v květnu představila, budou na základě speciální hlasovací rozpočtové procedury po předložení a projednání pozměňovacích návrhů hlasovat Rada a EP. Rozpočet pro rok 2007 by měl být o přibližně 116, 4 mld. euro vyšší než rozpočet pro rok 2006, což je komentováno jako střízlivé rozhodnutí, které se pohybuje v úsporných limitech britského návrhu, i když právě Británie kritizuje jeho strukturu, která je podle ní zastaralá a již nevyhovuje požadavkům 21. století a Unii o 27 členech (stále vysoký podíl výdajů určených na zemědělství, nyní „maskovaných“ jako podpora přírodních zdrojů).

2.4 REGIONÁLNÍ POLITIKA

V souvislosti s dokončením přípravy nové finanční perspektivy a meziinstitucionální dohody, která má zajistit její implementaci, se Rada ministrů počátkem května zabývala novou legislativou týkající se parametrů čerpání financí ze strukturálních fondů, včetně Fondu kohezního. Komise i Rada musely reagovat na skutečnost, že v letech 2007–2013 se již od počátku počítá s přítomností 10 nových členů, kteří budou patřit mezi příjemce prostředků z těchto fondů, bylo tedy třeba upravit podmínky čerpání, a to i s ohledem na starší členské státy, jejichž regiony budou v důsledku statistických posunů v rámci měření průměru HDP nové EU-25 ztrácet nárok na čerpání těchto prostředků. Tyto státy (především Španělsko, kterého se měla „statistická chyba“ dotknout nejvíce) protestovaly proti náhlému odebrání nároku na čerpání financí a požadovaly jeho rozfázování a nová speciální opatření týkající se „odlehklých regionů“ (Azory, Madeira, Kanárské ostrovy apod.).

Obsah nové směrnice

Rada 5. května hlasovala o návrhu Komise, který byl inovativní právě v oblasti způsobilosti členských zemí a jejich regionů čerpat dostupné finance.

V oblasti Kohezního fondu zůstalo nezměněno základní pravidlo, že k čerpání prostředků z něho jsou oprávněny všechny regiony, jejichž HDP zaostává za 90% průměru HDP EU-25. To jsou v současnosti v ČR všechny regiony s výjimkou hlavního města Prahy, pro kterou byl v rámci nové finanční perspektivy určen speciální nástroj, jak dovoluje strukturální politika EU (podobnou „bonitní“ možnost získaly např. i některé polské regiony). Jak již bylo naznačeno, v důsledku toho ztrácí po rozšíření nárok na tyto prostředky Španělsko, podařilo se mu však vyjednat, že nedojde k nárazovému odebrání tohoto nároku počínaje rokem 2007, ale že v počátečních letech nové finanční perspektivy bude ještě mít nárok na určité procento prostředků, které čerpalo v roce 2006.

Prostředky Kohezního fondu mají být majoritně určeny na infrastrukturu a především podporu transevropských sítí propojujících různé státy EU, a též na oblast životního prostředí a udržitelného rozvoje, daný stát (respektive region) s prostředky tedy nemůže naložit zcela podle svých představ a především – získá je pouze na základě úspěšných projektů, které vyhovují také naznačeným prioritám.

Na podporu z Kohezního fondu tak např. nebudou mít nárok projekty týkající se obnovitelných

energetických zdrojů, které spadají do jiných komunitárních programů, ale ani oprava běžných cest a komunikací, které zrovna nejsou „transevropskými sítěmi“. Pokud tedy (nejen) EU hovoří o podpoře výstavby infrastruktury v nových členských státech z prostředků rozpočtu EU, je vždy třeba věnovat pozornost tomu, jak to myslí.

Za pozornost stojí i skutečnost, že Rada dala v rámci směrnice pravomoc Komisi pozastavit vyplácení prostředků z Kohezního fondu v případě, že daný stát výrazně překročí míru dluhu veřejných financí.

Tato možnost ve stávající legislativě existovala, Komise jí však nemusela v daném případě využít, od nynějška by tedy měla mít evropská redistribuce v rámci Kohezního fondu více „výchovný“, ale také kontrolní či vydírací (jak kdo chce) účinek pokud jde o stav veřejných financí a vládní politiku daného státu. Pro rozpočet Kohezního fondu je pro roky 2007–2013 určena celková částka 58 mld. euro.

Legislativní pozadí

Rada návrh Komise týkající se Kohezního fondu přijala prakticky v nezměněné podobě, v jaké vycházel z bouřlivých rozhovorů o finanční perspektivě, které proběhly v závěru roku 2005. EP má zde pouze konzultační pravomoci, o způsobilosti a parametrech čerpání prostředků ze strukturálních fondů se nerozhoduje dle primárního práva na základě spolezodhodovací procedury, směrnici lze tedy za daných podmínek považovat již za schválenou.

2.5 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

1. května uplynuly dva roky od posledního rozšíření EU. Zároveň došlo k přezkoumání přechodného období na volný pohyb pracovních sil, které uplatňují tzv. staré členské státy (EU-15) vůči novým členským zemím vyjma Malty a Kypru (EU-8). K Irsku, Švédsku a Velké Británii, které neuplatňují žádné restriktce již od 1. května 2004, se 1. května 2006 přidalo Řecko, Španělsko, Portugalsko a Finsko (ze zemí EHP Island). K další modifikacím dojde nejpozději k 1. květnu 2009 s tím, že přechodné období ve zbývajících zemích skončí nejpozději 30. dubna 2011. (Aktuální situaci na poli volného pohybu pracovních sil s výhledem do budoucna shrnuje tabulka v části IV.)

Volný pohyb osob je jednou ze čtyř základních svobod jednotného vnitřního trhu EU. Při posledním rozšíření však bylo kvůli obavě z přílivu levných a kvalitních pracovníků uplatněno přechodné období, které danou svobodu umenšuje o volný pohyb

pracovních sil a které může ve výjimečných případech trvat až sedm let. Přechodné období má formát 2+3+2; k jeho přezkoumání dojde ještě v roce 2009 a v roce 2011 musí být zrušeno.

Přechodné období uplatňují státy EU-15 s tím, že země EU-8 mohou přijmout reciproční opatření (ČR tak ale nečiní). Uplatňování přechodného období neznamenaá zákaz práce ve starých členských státech EU, nicméně možnost ucházet se v nich o práci je výrazně ztížena především kvůli nutnosti obstarat si pracovní povolení.

Situace pro občany EU-8 nesmí být horší než před vstupem do EU. V lednu 2006 však vstoupila v platnost norma, jež umožňuje rezidentům ze třetích zemí, kteří v EU dlouhodobě pobývají, využívat svobody volného pohybu včetně práva pracovat kdekoli v EU, což zakládá paradoxní situaci, kdy jsou občané třetích zemí fakticky ve výhodnějším postavení než občané ze států EU-8.

Rozhodnutí, zda bude přechodné období uplatňováno, je plně v kompetenci konkrétního členského státu. Instituce EU mohou v tomto směru pouze apelovat a očekávat ze strany příslušné země formální notifikaci o tom, jak bude v dané věci dále postupovat. Přestože se ukázalo, že rozšíření z roku 2004 pracovními trhy starých členských států nijak zásadně neotřásl a země, které zůstaly pracovníkům z nových členských zemí otevřeny, z této skutečnosti pouze profitovaly, nedošlo 1. května k racionální reflexi uvedených faktů. Ekonomická argumentace ve většině případů „nestačila“ na argumentaci politickou.

Zrušení přechodného období na volný pohyb pracovních sil v Řecku, Španělsku, Portugalsku, Finsku a na Islandu a náznaky „flexibilnějšího režimu“ v Belgii, Francii, Itálii a Lucembursku jsou jednoznačně pozitivní, nicméně z hlediska ČR je klíčové především otevření pracovních trhů v Německu a Rakousku. Obě země však nejenže oznámily, že své restriktce budou uplatňovat minimálně do roku 2009, ale hodlají na svém území (minimálně stejně dlouho, spíše však až do roku 2011) omezovat i svobodné poskytování některých služeb (např. stavebnictví, čištění budov a zařízení, dekorace interiérů, sociální a zdravotnické služby).

Pozitivnější vývoj lze (krom zmíněných zemí s „flexibilnějším režimem“) do roku 2009 očekávat jen v Nizozemí. V současnosti sice existuje spor mezi vládou, která usiluje o zrušení restriktcí na volný pohyb pracovních sil, a parlamentem, který je proti (socialisté a křesťanští demokraté se ze strany nově příchozích pracovníků obávají „nečestné soutěže“), nicméně definitivní (a podle mnoha pozorovatelů pozitivní) verdikt lze očekávat ke konci roku 2006.

Počet zemí, které neuplatňují přechodné období, by tak v rámci EU-15 vzrostl ze tří v roce 2004 (sedmi v květnu 2006) na osm v lednu 2007.

Komisař Špidla označil vývoj po 1. květnu 2006 za pozitivní a vyjádřil naději, že postupně bude volný pohyb osob uplatňován bez jakýchkoli omezení (i dříve než v roce 2011). Naproti tomu zástupci Polska vyjádřili z posledního vývoje zklamání. Paradoxně však nikoli z pomalého postupu při uvolňování restriktcí, ale z „odlivu mozků“ z Polska.

2.6 ZEMĚDĚLSTVÍ

Reforma vinného sektoru

O reformě organizovaného trhu s vínem v rámci EU se hovoří již delší dobu, v květnu 2006 však komisařka Boelová oficiálně oznámila začátek příprav reformy.

Legislativní a politické pozadí

Poté, co byla v únoru po zdoluhavých peripe-tiích přijata kontroverzní reforma cukerního pořádku, zůstává společný trh s vínem jedním z mála odvětví, které nebylo zasaženo reformami CAP. I z toho důvodu se EU často dostává do sporů s konkurenčními ekonomikami v rámci WTO a WTO ji tlačí k reformě tohoto značně regulovaného systému a k otevírání evropského trhu i jiným producentům. EU to prozatím řeší uzavíráním bilaterálních dohod s dalšími partnery v rámci globálního trhu s vínem, tlak na systémovou reformu je ale velký i vzhledem k rozpočtovým prostředkům, které jsou na tuto oblast v rámci podpor každoročně vydávány.

Na základě toho EU uzavřela např. tzv. transatlantický vinný pakt s USA, existují bilaterální dohody s některými státy Latinské Ameriky a JAR, stále pokračují jednání s Austrálií. Tento vývoj však vyvolává určitý tlak na změny ve společném trhu s vínem i z nitra EU. Producenti vína, především ze států, které jsou velkými tradičními výrobci vína, požadují po Komisi, aby provedla reformu, která by umožnila evropskému vínu obstát právě v konkurenci jiných výrobců, a to nejen na světovém trhu (roční obrat obchodu s vínem mezi EU a zbytkem světa je 2 mld. euro, je to tedy nezanedbatelná součást CAP, je však třeba vzít v úvahu i fakt, že 1,3 mld. euro ročně pohltí z rozpočtu EU dotační podpora tohoto sektoru, včetně vývozních subvencí), evropská produkce se také obává, že bude ještě více než v minulosti čelit levným dovozům vín z jižní Ameriky a dalších států. Protože množstevní či celní regulace není v rámci procesu liberalizace obchodu se zemědělskými vý-

robky již v současnosti použitelná, stejně jako již pro EU nevede pod tlakem WTO ani cesta skrze vyšší dotační podpory a vývozní subvence svých výrobků, požadují výrobci vína v rámci COPA-COGECA, aby Komise v rámci reformy zpřísnila především kvalitativní požadavky, požadavky týkající se výrobního procesu, označování vín apod.

CAP a české vinařství

Z hlediska českého vinařství znamenal značný problém již vstup do EU, který přinesl nejen známý zákaz podpory vysazování nových vinic na ploše přesahující 2% plochy osázené před 1. květnem 2004, ale také novou realitu týkající se podpor v EU.

Noví členové se museli smířit s tím, že EU vzhledem k tlaku světového trhu i ve snaze do určité míry chránit tradiční evropské výrobce vína, dotačně podporuje v nových členských zemích spíše než produkci vína restrukturalizaci vinic, vykloučení, případně intervenci, která v případě nadúrody zajistí, aby byla vinná produkce využita jiným způsobem (nikoli potravinářským), což je ovšem také finančně nemálo náročné. Z hlediska EU a jejího systému CAP, v němž stále ještě platí jako klíčové slovo „dotace“, je však stále přijatelnější podpořit finančně vinaře, kteří se rozhodnou s potravinářskou produkcí vína skončit, než ty, kteří chtějí v produkci pokračovat. Tento trend měl jak negativní, tak částečně pozitivní konsekvence. Rada českých a moravských vinařů (kterým se podařilo zařadit v rámci moravské produkční oblasti do zóny B, v níž se nachází velká část francouzské, rakouské, maďarské, slovenské či slovinské produkce, česká produkční oblast patří do severní zóny A méně cukernatých hroznů), kteří se nenechali odradit nepříznivými podmínkami, v důsledku této reality zjistila, že je pro ně méně výhodné produkovat na kvantitu stolní vína a že cesta pro ně může vést právě skrze orientace na kvalitu, na přívlasková vína, případně na specifické oblastní značky (systém známý např. z francouzského vinného trhu). Přesto nelze pominout, že systém, který novým členům nastavila již při vstupu EU zvýhodňuje více velké vinařské svazy (které se mohou do určité míry lépe vypořádat i s omezením výsadby vinic), než malé výrobce.

Možné důsledky reformy

Pokud by se reforma vinného sektoru měla skutečně nést především v duchu zpřísnění kvalitativních požadavků, požadavků na přesnost výrobních postupů s ohledem na ochranu spotřebitele apod., dá se říci, že se čeští výrobci vína těmto skutečnostem již museli do určité míry přizpůsobit, i když se jim nepřizpůsobil dosud zcela systém inspekcí hlídajících právě kvalitu vína (přílišná centralizace). Zde má ČR rezervy, které by bylo třeba (i vzhledem k navrhovaným reformám) napravit, je to však opět již problém především naší legislativy, nikoli EU.

Komise prozatím v oblasti možné reformy vinného sektoru nevydala konkrétní legislativní návrh, komisařka pro zemědělství Boelová pouze oznámila, že k reformě systému podpor dojde, přičemž souhlasí s tím, aby se do přípravy reformy zapojila i lobbystická organizace CEEV (Výbor evropského vinného průmyslu), která sdružuje 24 národních organizací vinařů, převažují zde ovšem organizace ze starších členských států, je proto třeba sledovat (podobně jako v případě reformy cukerního pořádku), aby reforma vinného sektoru neměla výrazně asymetrický charakter.

Noví členové zde již nebudou mít na své straně nového silného „zemědělského hráče“, kterým je Polsko, které mezi významné výrobce vína nepatří. Parametry reformy tedy budou zajímat především Maďarsko (které je i exportérem vína), Slovinsko, Slovensko, ale také ČR, jejíž produkce sice nepokryje ani český trh, ale bude důležité, aby reforma vážně neohrozila samu existenci českého vinařství.

Alarmující jsou již některá vyjádření Komise o tom, že pod tlakem WTO by zřejmě měla EU přehodnotit stálou produkci přebytků, plánuje proto snížit výrobu vína v rámci EU tím způsobem, že ze stávajících 3,5 mil. ha půdy osázené vinicemi by cca 400 000 ha mělo být využíváno jiným způsobem.

Lze proto jen doufat, že se tato opatření skutečně dotknou jen masivních výrobců a pěstitelů vína, kterých mezi staršími členy EU není málo.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 26. – 27. dubna

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Mulderova zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (oddíl Komise) (A6-0108/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	523	0	62	6	18	0	3 posl. ODS nepřítomni
Lundgrenova zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (oddíl Rada) (A6-0111/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	530	0	61	7	14	0	2 posl. ODS nepřítomni
Lundgrenova zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (oddíl Evropský hospodářský a sociální výbor) (A6-0114/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	536	0	61	7	11	0	2 posl. ODS nepřítomni
Lundgrenova zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (oddíl Výbor regionů) (A6-0115/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	417	0	167	7	22	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Kratsa-Tsagaropoulouvé týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (Evropský rozvojový fond) (A6-0110/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	527	0	57	7	11	0	2 posl. ODS nepřítomni
Guidoniho zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (Agentura pro evropskou bezpečnost) (A6-0104/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. dubna 2006	517	0	43	7	13	0	2 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL K 1. KVĚTNU 2006¹

Země	Restrikce v letech 2004–2006	Charakter opatření v letech 2004–2006	Restrikce v letech 2006–2009	Další informace
Belgie	ano	system pracovních povolení	ano (s flexibilnější procedurou v některých sektorech)	Flexibilnější procedura by měla být aplikována např. na zdravotní sestry, instalatéry, elektrikáře, automechaniky, architektky, účetní nebo IT specialisty.
Dánsko	ano	system pracovních povolení pro plné úvazky	ano	Postupně by měla být aplikována flexibilnější procedura a měl by být odstraněn systém kvót.
Finsko	ano	system pracovních povolení	ne	Pro statistické účely by měla být zavedena povinná registrace pracovníků.
Francie	ano	system pracovních povolení (s výjimkami v některých sektorech)	postupně uvolňování	Flexibilnější procedura by měla být po dohodě se sociálními partnery aplikována tam, kde neexistuje dostatek kvalifikovaných pracovníků.
Irsko	ne	–	ne	
Island	ano	system pracovních povolení	ne	Země Evropského hospodářského prostoru.
Itálie	ano	system pracovních povolení a kvót	ano (se stanovením vyšších kvót)	Celková kvóta pro pracovníky z nových členských zemí byla zvýšena na 170 tis.
Lichtenštejnsko	ano	system pracovních povolení	ano	Země Evropského hospodářského prostoru.
Lucembursko	ano	system pracovních povolení	ano (s flexibilnější procedurou v některých sektorech)	Flexibilnější procedura (vylučující však úplné zrušení systému pracovních povolení) by měla být aplikována např. v sektoru zemědělství. Zhodnocení jejích výsledků lze očekávat nejpozději v květnu 2007.
Německo	ano	system pracovních povolení, restrikce v oblasti přeshraničního poskytování služeb	ano	Německo bude uplatňovat restrikce minimálně do 30. dubna 2009.
Nizozemsko	ano	system pracovních povolení (s flexibilnější procedurou v některých sektorech)	ano	Debata o zrušení restrikcí byla kvůli neshodám vlády (pro zrušení) a parlamentu (proti zrušení) odložena na konec roku 2006.
Norsko	ano	system pracovních povolení	ano	Země Evropského hospodářského prostoru.
Portugalsko	ano	system pracovních povolení a kvót	ne	
Rakousko	ano	system pracovních povolení, restrikce v oblasti přeshraničního poskytování služeb	ano	Rakousko bude uplatňovat restrikce minimálně do 30. dubna 2009.
Řecko	ano	system pracovních povolení	ne	
Španělsko	ano	system pracovních povolení	ne	
Švédsko	ne	–	ne	
Velká Británie	ne	povinná registrace pracovníků	ne	

Zdroj: Evropská komise

¹ Tabulka shrnuje situaci na poli volného pohybu pracovních sil k 1. květnu 2006 pro občany zemí, které k EU přistoupily 1. května 2004 (vyjma Malty a Kypru). Tabulka obsahuje i informace o situaci v zemích EHP (Island, Lichtenštejnsko, Norsko). Tzv. nové členské státy mezi sebou žádné restrikce neuplatňují.

V. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

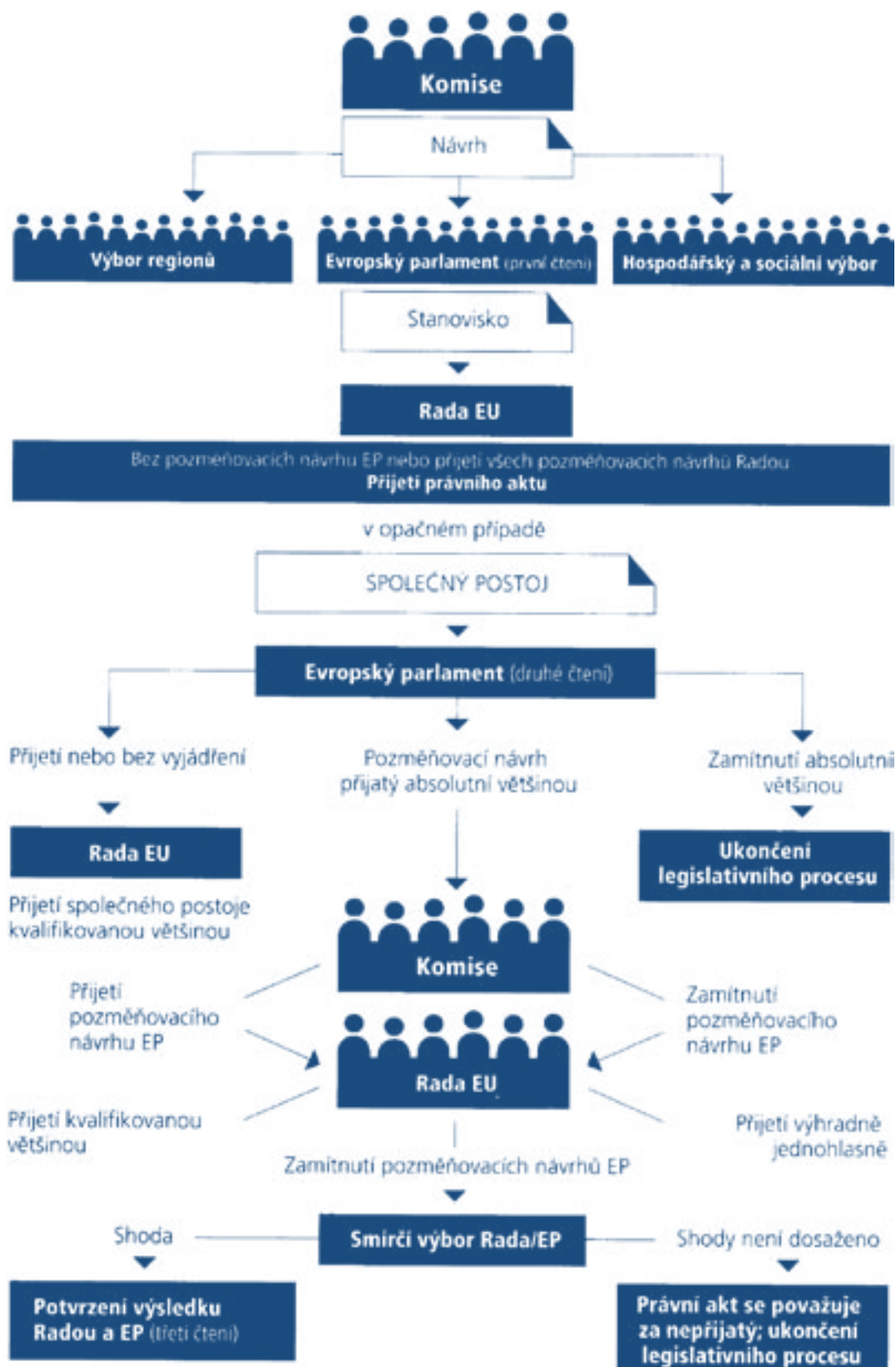
Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

VI. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY



Zdroj: ABC práva Evropských společenství, Praha 2001.